

Heidi Köykkä

KIUSAAJAN KEHYKSET MEDIASSA

Kehysanalyttistä tarkastelua kiusaajan roolista Helsingin Sanomissa

KIUSAAJAN KEHYKSET MEDIASSA

Kehysanalyttistä tarkastelua kiusaajan roolista Helsingin Sanomissa

Heidi Köykkä
Opinnäytetyö
Kevät 2017
Viestinnän tutkinto-ohjelma
Oulun ammattikorkeakoulu

TIIVISTELMÄ

Oulun ammattikorkeakoulu
Viestinnän tutkinto-ohjelma, journalismi

Tekijä(t): Heidi Köykkä

Opinnäytetyön nimi: Kiusaajan kehukset mediassa - Kehysanalyttistä tarkastelua kiusaajan roolia Helsingin Sanomissa

Työn ohjaaja: Teemu Palokangas

Työn valmistumislukukausi ja -vuosi: Kevät 2017

Sivumäärä: 49 + 8

Pyrin selvittämään opinnäytetyössäni sitä, miten kiusaajan roolia suhteessa kiusaamiseen uutisoidaan Helsingin Sanomissa. Haluan tietää, nähdäänkö kiusaaja uutisissa automaattisena pahantehtijänä vai mahtuuko hänen roolinsa jotain muutakin, esimerkiksi puolustamista. Sen lisäksi haluan eritellä keinoja, joita Helsingin Sanomat käyttää kiusaajasta kirjoittaessaan.

Käytän tutkielmassani kehysanalyysiä määrittelemään kiusaajan roolia. Kehysten avulla on tarkoitus nostaa esille artikkeleissa esiintyviä erilaisia uutisoinnin keinoja, jotka määrittelevät, millaisen kuvan kiusaajasta saa mediassa.

Aineistoni koostuu Helsingin Sanomien kiusaamista koskevista artikkeleista vuosilta 2013–2016. Mukana on uutisia monista eri kategorioista, joita analysoimalla etsin vastauksia aikaisemmin mainitsemini kysymyksiin. Helsingin Sanomat kattaa laajan uutistarjonnan kiusaamisesta maan yhtenä valtamediana ja en siksi käytä muita uutismedioita.

Viittä kehystä käyttämällä sain selville, että kiusaajan rooli on käsittelemässäni Helsingin Sanomien artikkeleissa kaikkea muuta kuin yksiselitteinen. Aineistossa kiusaaja nähdään usein pahana, mutta häneen suhtaudutaan myös esimerkiksi myönteisesti. Mielikuvat muokkaavat uutisoinnista saatavaa tietoa vahvasti ja pienet yksityiskohdat saattavat kertoa kiusaajasta enemmän kuin itse uutisen sisältö. Lisäksi esille nousi, että jatkuva kiusaamisesta ja kiusaajan roolista raportointi kertoo niiden olevan tärkeä uutisaihe. On myös tärkeää ottaa huomioon, että kehysanalyysi on menetelmänä laaja ja havainnot perustuvat vain omiin tutkimuksiini aiheesta.

Opinnäytetyön tarkoituksena on tuoda perinteiseen kiusaamisasetelmaan uutta näkökulmaa kiusaajan kautta yhdistämällä se median kanssa. Sen on tarkoitus ottaa huomioon myös kiusaaja, eikä vain kiusattua, joka saa kiusaamistilanteissa ja näin ollen myös uutisoinnissa huomattavasti isomman huomion.

Opinnäytetyöstä on toivottavasti hyötyä niille, jotka ovat kiinnostuneet niin kiusaamisesta, mediasta kuin kiusaajasta ja pyrkivät ymmärtämään hänen rooliaan suomalaisessa uutismediassa.

Asiasanat: Kiusaajat, kiusaaminen, media, kehysanalyysi, tulkintakehys

ABSTRACT

Oulu University of Applied Sciences
Degree programme in communication, option of journalism

Author(s): Heidi Köykkä

Title of thesis: Teaser's Frames in Media – Frame analysis about teaser's role in Helsingin Sanomat
Supervisor(s): Teemu Palokangas

Term and year when the thesis was submitted: Spring 2017   Number of pages: 49 + 8

In this thesis, it was examined how a teaser's role in bullying was informed in Helsingin Sanomat, the largest subscription newspaper in Finland. The aim was to find out does the media always see the teaser as bad person or is there something else, too, like defending his or her actions. Furthermore, it was classified different ways which Helsingin Sanomat uses while writing about teaser.

As the study method, the thesis used frame analysis for defining the teaser's role. By using these frames, their meaning was to figure out different tricks of reportage telling what kind of a picture the media gives about the teaser.

The study material consisted of articles in Helsingin Sanomat between years 2013–2016. There were many news of different categories which were analyzed for searching answers for the questions mentioned above. Helsingin Sanomat has a huge supply of bullying articles as one of the Finland's biggest news media, so therefore no another news media were used.

By using five frames it was found out that a teaser's role was anything but unequivocal in Helsingin Sanomat. A teaser was often seen as completely evil, but he or she was seen positively at some point, too. Mental images modify strongly the information the news gives and small details tell sometimes more than the article's content itself. It was also found out the fact that continuing reportage of bullying and the teaser tells the news being important subjects in the reportage. It was also important to notice that framing as a research method is wide and observations only depend on my personal study about the subject.

The aim of the thesis was to bring some different perspectives in bullying from the teaser's role while uniting it with the media. Its purpose was to notice the teaser as well and not just the bullied person who gets most of the attention in bullying and also has a bigger role in the media.

In the future, I hope this thesis can be used by people interested in bullying, media as well as the teaser and tries to understand his or her role in the Finnish social news media, too.

Keywords: Teasers, bullying, media, frame analysis, frame

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	7
2	TIETOPERUSTA	8
2.1	Kiusaaminen ilmiönä ja tutkimuskohteena yhteiskunnassa	8
2.2	Kiusaamisen eri muotoja	10
2.2.1	Koulukiusaaminen	10
2.2.2	Työpaikkakiusaaminen	11
2.2.3	Tyttöjen ja poikien välinen kiusaaminen	11
2.2.4	Epäsuora ja suora kiusaaminen	12
2.2.5	Nettikiusaaminen	13
2.3	Roolit kiusaamisessa	14
2.3.1	Kiusattu	14
2.3.2	Kiusaaja	14
2.3.3	Hiljainen hyväksyjä	15
2.3.4	Kannustaja	16
2.3.5	Apuri	16
2.3.6	Puolustaja	17
2.4	Kiusaamissuhteen muodostuminen ja vaikutukset uhriin	17
2.4.1	Henkinen kuormitus	18
2.4.2	Toipumisprosessi – voiko kiusaamisesta toipua koskaan?	19
2.4.3	Anteeksianto – ansaitseeko kiusaaja armoa?	19
3	AINEISTO JA MENETELMÄT	21
3.1	Tutkimusmenetelmän ja aineiston yleinen kuvaus	21
3.2	Kehysanalyysi – kaksi eri näkökulmaa	21
3.2.1	Ervin Goffmanin näkemys	21
3.2.2	Robert Entmanin näkemys	22
4	KIUSAAJAN KEHYKSET HELSINGIN SANOMISSA	24
4.1	Syylistävä, tuomitseva	25
4.2	Puolustava, toiveikas	28
4.3	Selittävä, toteava	30
4.4	Vaativa	34
4.5	Moniselitteinen, luokittelematon	37

5	JOHTOPÄÄTÖKSET	40
5.1	Kiusaajan rooli ei ole yksiselitteinen Helsingin Sanomien artikkeleissa.....	40
5.2	Kiusaaminen ja kiusaaja ovat jatkuva uutisoinnin aihe Helsingin Sanomissa.....	40
5.3	Media muokkaa kiusaajasta syntyviä mielikuvia paljon	41
5.4	Pelkkä sisältö ei kerro uutisesta kaikkea	42
6	POHDINTA	44
	LÄHTEET	48
	LIITTEET	50

1 JOHDANTO

Kiusaaminen on hyvin tuttu aihe suomalaisessa uutisoinnissa. Lähes joka päivä saamme lukea artikkeleita erilaisista kampanjoista kiusaamisen kitkemiseksi ja kiusattujen kertomuksia kokemuksestaan. Mutta yksi asia jää helposti auki: entä kiusaaja?

Olen seurannut uutisointia kiusaamisesta mediassa pitkään ja aika ajoin huomasin ihmetteleväni, kuinka vähän kiusaajaa tuodaan artikkeleissa esille. Aloin miettiä, onko kiusaaja stereotyyppisen paha ihminen ja kiusattu aina kärsivä osapuoli. Siitä kypsyi ajatus, että voisin hyödyntää opinnäytetyöni aihetta tutkimalla kiusaajan roolia ja häneen liittyviä uutisointitapoja mediassa. Halusin kääntää perinteisen kiusaamisasetelman ympäri astumalla mukavuusalueeni ulkopuolelle ja asettua kiusaajan saappaisiin kiusatun sijaan mediatutkijan roolissa.

Tutkielmani rakentuu tietoperustasta, johon olen koonnut kaikki yleisimmät kiusaamismuodot ja roolit kiusaamistilanteissa. Roolit kiusaamisessa eivät ole niin yksioikoisia kuin antaa ymmärtää, joten ne on hyvä käydä läpi asioiden selkeyttämiseksi. Lisäksi kiusaamistavat on hyvä erottaa toisistaan, sillä koulukiusaaminen ja nettikiusaaminen eivät ole sama asia.

Aineisto on Helsingin Sanomien arkistoista kerätty, kiusaamisesta kertovat artikkelit vuosilta 2013–2016, joita tarkastelemalla haen vastauksia tutkielman pääkysymykseen: miten kiusaajan roolia suhteessa kiusaamiseen käsitellään Helsingin Sanomissa? Olen jakanut uutiset luokittelemalla ne eri tapoihin, joihin kiusaajaan artikkeleissa suhtaudutaan (syyllistäen, puolustaen, selittäen, vääntien, moniselitteisesti) ja lähestymällä hänen rooliaan Helsingin Sanomien uutisoinnissa siten. Kiinnitän erityisesti huomiota siihen, millä eri keinoilla kukin suhtautumistapa näkyy artikkeleissa.

Keskeisimmät käsitteeni ovat kiusaaminen (asia, johon liittyvät kiusattu ja kiusaaja), kiusattu (uhri), kiusaaja (tekijä) ja media (keino, jolla kiusaamisesta uutisoidaan). Keskityn kuitenkin ensisijaisesti kiusaajaan ja Helsingin Sanomiin, sivuamalla kiusattua taustalla.

Opinnäytetyön aihe on siinä mielessä tärkeä, että se pureutuu yhteen vakavimmista ja suurimmista uutisointiaiheista hieman poikkeavasta näkökulmasta. Koska kiusaaminen saa niin paljon huomiota mediassa, on siihen hyvä tuoda taas yksi näkökulma lisää ottamalla kohteeksi kiusaaja artikkelien avulla.

2 TIETOPERUSTA

2.1 Kiusaaminen ilmiönä ja tutkimuskohteena yhteiskunnassa

Koulukiusaaminen ja kiusaaminen yleensä puhuttavat paljon suomalaisessa yhteiskunnassa. Tutkimuskohteena koulukiusaaminen ei suosiostaan huolimatta ole kuitenkaan kovin vanha, sillä ensimmäiset tutkimukset sijoittuvat 1970-luvulle Ruotsiin ja Norjaan. Suomessa tutkimukset aiheesta lisääntyivät 1980-luvun alussa, jolloin ilmiötä alettiin tutkia tarkemmin muun muassa Kaj Björkqvistin ja Kirsti Lagerspetzin johdolla. Kiusaamisen yleisyys vaihtelee tutkimusten mukaan, eikä tarkkaa lukua kiusattujen määrästä ole olemassa. Tähän vaikuttavat pääasiassa erilaiset käsitykset kiusaamisesta, joista jokaisella, niin tutkijoilla kuin erilaisiin kiusaamista koskeviin kyselyihin vastaavilla on erilaiset käsityksensä. Toinen ongelma on yleisesti se, että kaikki kiusatut henkilöt eivät helposti myönnä joutuneensa uhreiksi leimautumisvaaran vuoksi, jolloin tarkkaa lukumäärää kiusatuista ja kiusaamisen yleisyydestä on hankala havaita. (Haara 2007, 28, viitattu 11.4.2017.)

Joitain tilastoja on silti olemassa. Useimpien tutkimusten mukaan kiusatuksi joutuu koulussa noin 10 prosenttia oppilaista. Turun yliopiston teettämästä tutkimuksesta ilmenee, että ala-asteella kiusattuja on arviolta 12 prosenttia ja yläasteella 5–6 prosenttia oppilaista, hieman alle 10 prosenttia ollessa kiusaajia. Tulokset voivat myös vaihdella alueittain, kun taas Oulun alueella Oulun yliopiston teettämässä kyselyssä puolet oppilaista vastasi kokeneensa kiusaamista, mutta vain alle prosentti ilmoitti kiusaamisen olevan toistuvaa. Lisäksi opettajat kertoivat havaitsevansa enemmän kiusaamista kuin oppilaat itse. Tämä kertoo siitä, että opettajat ovat ainakin jollain tasolla tietoisia kiusaamisen määrästä eivätkä suinkaan ummista siltä silmiään. (Sama, 30, viitattu 11.4.2017.)

Norjassa teetettiin vuonna 1983 laaja tutkimus kiusaamisesta. ”Silloin tällöin” kiusatuksi joutui arviolta 9 prosenttia oppilaista, kiusaajia on noin 7 prosenttia, kiusatuista itse kiusaajaksi tunnustautuvia oli kaiken kaikkiaan 17 prosenttia ja 1,6 prosenttia oli sekä kiusaajia että kiusattuja. Kiusaamistapausten määrät vaihtelivat myös eri koulujen mukaan. Tuloksena havaittiin, että kiusattuja on eniten alakoulussa, mutta kiusaajien määrä ei vähentynyt siirryttäessä yläkouluun. (Sama, 30, viitattu 11.4.2017.)

Koska koulukiusaamista on tutkittu vasta 1970-luvulta lähtien, ei voida varmuudella sanoa onko se yleistynyt vai vähentynyt. Tuolloin tutkimusaineistot olivat varsin suppeat ja kiusaamisen merkitystä ei ollut määritelty yhtä tarkkaan kuin nykyisin. On kuitenkin esitetty viitteitä siitä, että kiusaaminen on saanut vakavampia muotoja ja yleistynyt reilusti noin viimeisten 20 vuoden aikana. Ilmiöstä tiedetään myös aiempaa enemmän ja tietoisuus sen kitkemiseksi on kasvanut. (Sama, 30–31, viitattu 11.4.2017.)

Hieman tuoreempia tutkimustuloksia löytyy vuodelta 2008, joissa kerrotaan, ettei koulukiusaaminen ollut vähentynyt merkittävästi missään maakunnassa. Sen sijaan kiusaamisen raportoitiin lisääntyneen erityisesti Länsi-Suomen kouluissa ja alleviivataan, että riippumatta koulun koosta tai paikasta kiusaamiseen olisi puututtava mahdollisimman tehokkaasti. Raportista selvisi vain noin neljäsosan kiusatuista kertoneen, että kiusaamiseen on puututtu. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2008, viitattu 2.1.2017.)

Tutkimuksen mukaan kouluterveydenhuollossa voitaisiin selvittää, esiintyykö kiusaamista masennuksesta kärsivien ja ylipainoisten oppilaiden keskuudessa. Äkilliset mielialan muutokset synkempään ja raju painonnousu nähtiin oireina, joita kiusaaminen aiheuttaa. Vanhempien roolia painotettiin ja painotetaan yhä tärkeänä osana kiusaamista ehkäisevässä työssä, sillä he tuntevat opetusministeriön mukaan lapsensa parhaiten ja voivat toiminnallaan tukea etenkin kiusattuja. Koulun ja kodin välisestä yhteistyöstä onkin tullut yksi kiusaamisen kitkemisen tukipilareista, jonka puolesta puhutaan yhä tänä päivänä paljon. (Sama, viitattu 2.1.2017.)

Ongelmaa puretaan myös yksittäisten henkilöiden kautta. Esimerkiksi useat julkisuuden henkilöt ovat ottaneet kantaa koulukiusaamiseen. Ilta-Sanomat uutisoi vuonna 2013, kuinka Duudsonien Jarno "Jarppi" Leppälä vieraili Killan koululla ja Keravan keskuskoululla Keravalla puhumassa kiusaamisesta ja siitä, kuinka sille on tehtävä loppu: "Jos emme olisi kavereita ja väliin olisi tullut kiusaamista, se olisi estänyt unelmamme. Koulukiusaaminen on suosta." (Kiviniemi 2013, viitattu 2.1.2017.)

On merkillepantavaa, että useat julkisuuden henkilöt ovat kertoneet joutuneensa kiusatuiksi nuoruudessaan. Esimerkiksi laulajat Antti Tuisku, Saara Aalto ja Jesse Kaikuranta ovat uransa aikana avoimesti puhuneet kiusaamisesta ja siitä, millaisia arpia se heihin on jättänyt. Aalto kertoo Kirkko ja kaupunki -lehden haastattelussa toukokuussa 2016, kuinka hänellä oli vaikeuksia löytää omaa paikkaansa kaveriporukassa ja hänen lauluääntään pilkattiin: "Sellainen hiljainen kiusaaminen on

kauhean tehokasta. Se on sellaista kelpaamattomuuden osoittamista joka käännteessä niin välitunnilla kuin koulun jälkeenkin. En koskaan kuulunut mihinkään porukkaan.” (Saari 2016, viitattu 10.2.2017.)

Julkisten kantaaottavat puheet toimivat usein siedätyshoitoina tavallisille ihmisille. Monet samais-
tavat idoliensa kokemuksiin, sillä kiusaaminen ei katso sitä, onko kuuluisa vai ei. Mannerheimin
Lastensuojeluliitto kertoo sivuillaan, että suomalaisissa peruskouluissa jatkuvan ja pitkäaikaisen
kiusaamisen kohteeksi joutuu peräti 6–10 prosenttia oppilaista joka vuosi. Kiusatuksi joutumisella
ja koulun koolla ei ole järjestön mukaan yhteyttä toisiinsa, eikä kiusatuksi joutuminen katso koulun
sijaintia eli sitä, sijaitseeko koulu maalla vai kaupungissa. Kiusaaminen on yleisintä peruskoulun
alaluokilla ja kiusaamisen määrä pienenee ja muuttaa muotoaan lasten vanhetessa. (Mannerhei-
min Lastensuojeluliitto 2017a, viitattu 2.1.2017).

2.2 Kiusaamisen eri muotoja

2.2.1 Koulukiusaaminen

Koulukiusaamisella tarkoitetaan perinteisesti koulussa tapahtuvaa kiusaamista. Mannerheimin
Lastensuojeluliitto määrittelee sivuillaan koulukiusaamisen näin: ”Yleisesti koulukiusaamisella tar-
koitetaan sitä, että joku oppilas joutuu yhden tai useamman muun oppilaan toistuvan loukkaami-
sen, vahingoittamisen ja/tai syrjimisen kohteeksi pystymättä puolustautumaan tai vaikuttamaan
saamaansa kohteluun.” (Mannerheimin Lastensuojeluliitto 2017b, viitattu 3.1.2017). Koulukiusaa-
miseen määritellään usein kuuluvaksi peruskoulun ala- ja yläluokat sekä toisen asteen oppilaitokset
lukio ja ammattikoulu.

Koulukiusaamisen yleisenä ongelmana koetaan, että kiusatun käytös voidaan nähdä johtuvan ken-
ties kotikasvatuksesta, eikä kouluympäristöstä. Tämä vaikeuttaa tilanteeseen puuttumista, sillä ti-
lanteessa on useita eri osapuolia ja kiusatut oireilevat jokainen eri tavoin kiusaamiseen. Kiusattu
kokee paljon erilaisia tunteita kuten katkeruutta, kostonhimoa ja vihaa. Mitä aikeisemmassa vai-
heessa lapsi saa purettua tunteensa ulos, sitä tehokkaammin tilanteeseen pystytään puuttumaan,
kun tiedetään mistä on kyse. Joskus voi kuitenkin käydä niin, ettei kiusatun tilannetta osata ottaa

vakavasti, mikä voi johtua esimerkiksi opettajien tietämättömyydestä ja osaamattomuudesta vaikean tilanteen edessä. Pelkkä empatian näyttäminen ja nyökyttely eivät kuitenkaan ratkaise koulukiusaamista. (Holmberg-Kalenius 2008, 60–62.)

2.2.2 Työpaikkakiusaaminen

Työpaikkakiusaaminen tarkoittaa työpaikoilla tapahtuvaa kiusaamista. Kiusaajana voi olla esimerkiksi esimies tai työkaveri. Työterveyshuoltolaki kattaa nykyisin myös työntekijän henkisen hyvinvoinnin työpaikoilla. Työpaikkakiusaamisen kitkemiseen olennaisena osana kuuluu, että esimies ottaa kaikki mahdolliset kiusaamissytykset vakavasti ja pyrkii selvittämään ne, oli väitteissä sitten perää tai ei. Jos kiusaaja puolestaan on esimies itse, työntekijän tulee ottaa tuolloin yhteyttä työpaikan työsuhteasiamieheen. (Polo 2011, 9.)

Joka viides suomalainen kokee tulleen kiusatuksi työpaikallaan. Jos kiusaajana on esimerkiksi esimies, on tilanne hankalampi ottaa esille. Kiusattu saatetaan nimittää työpaikan riippakiveksi, joka hakee huomiota ja vika on hänessä itsessään. Tämä vaikuttaa työyhteisön ilmapiiriin negatiivisella tavalla ja luo ristiriitoja työpaikoilla. Yleisimpiä kiusaamisen muotoja voivat olla työtehtävien vähättely, kireän ilmapiirin luominen, jättäminen työyhteisön ulkopuolelle ja vihjailu, että työpaikalla oli parempi ennen kuin kiusattu tuli taloon. Tämä ajaa helposti siihen, että kiusattu kokee tilanteen olevan hänen syytään, eikä kierrettä pystytäkään helposti katkaisemaan. (Sama, 10–14.)

2.2.3 Tyttöjen ja poikien välinen kiusaaminen

Kiusaaminen voi olla erilaista myös sukupuolten välillä. Tyttöjen välinen kiusaaminen on usein sellä takana tapahtuvaa pahan puhumista, juoruilua ja jättämistä kaveriporukan ulkopuolelle. Tyttöjen on raportoitu harrastavan enemmän epäsuoraa kiusaamista, kun taas pojat harjoittavat kiusaamista näyttävämmän, kuten satuttamalla uhria fyysisesti ja huutelemalla. Poikien keskuudessa suora toiminta on yleisempää ja siksi se on helpompi havaita. MTV:n teettämän vuodelta 2013 peräisin olevan pienimuotoisen kyselyn mukaan 9–12-vuotiaat pojat kertoivat, että pojat saattavat osoittaa ihastumisensa tyttöä kohtaan kiusaamisena, minkä kohde voi helposti käsittää väärin. Tässäkin tapauksessa poikien toiminta on suurempaa kielteisten ja negatiivisten tunteiden purkamista uhria kohtaan. (MTV 2013, viitattu 3.1.2017.)

Sukupuolten välinen kiusaaminen ei ole yleistä pelkästään koulumaailmassa. Myös työpaikoilla voi esiintyä erityyppistä kiusaamista miesten ja naisten välillä. Naiset nähdään tyypillisesti miehiä heikompiina ja esimerkiksi johtotehtävissä sekä miesvaltaisilla aloilla naiset saavat taistella saadakseen kunnioitusta. Naisten näkeminen heikompana ja hennompana sukupuolena vie usein huomion siitä vaietusta tosiasiaista, että myös naiset käyttävät väkivaltaa sekä toisiaan että miehiä kohtaan työyhteisössä. Yleensä naisten käyttämä väkivalta on kuitenkin puheenaiheena tabu, joka on yhdistettävissä stereotyyppisiin olettamuksiin siitä, että vain miehet satuttavat fyysisesti. Aiheesta tehdyt tutkimukset väittävät naisten olevan manipuloinnin ja selkään puukottamisen takia sosiaalisesti älykkäämpiä kuin miehet, minkä takia heidän harjoittamansa kiusaaminen on paljon laajempi ilmiö kuin vastakkaisen sukupuolen. (Saarikoski 2006, 48–49.)

2.2.4 Epäsuora ja suora kiusaaminen

Epäsuora kiusaaminen tarkoittaa kiertoteiden kautta tapahtuvaa kiusaamista, jonka tarkoituksena on satuttaa etenkin uhrin henkistä hyvinvointia. Tämä ilmenee esimerkiksi porukan ulkopuolelle jättämisellä ja selän takana haukkumisella. Epäsuoraa kiusaamista voidaan harjoittaa esimerkiksi viestein, jonka tajuaa vain tietty ryhmä ja sille naureskellaan kiusatun kuullen. Epäsuoraa kiusaamista on usein vaikeampaa todistaa ja siksi siihen on hankalampaa puuttua. (Mannerheimin Lastensuojeluliitto 2017b, viitattu 3.1.2017.)

Suora kiusaaminen puolestaan tarkoittaa uhrin satuttamista fyysisesti. Tällaisissa tapauksissa uhrin omaisuutta esimerkiksi varastetaan ja saatetaan rikkoa. Mukaan voi kuulua myös ulkonäön arvostelua, minkä tarkoituksena on saada uhri tuntemaan inhoa itseään kohtaan ja pitämään itseään rumana. Ulkonäkökeskeinen arvostelu on rankempaa etenkin tyttöjen keskuudessa, koska silloin väitteet menevät helposti henkilökohtaisuuksiin. Lisäksi sanallinen uhkailu, kiristäminen ja pakottaminen ovat suoran kiusaamisen toimintatapoja, joilla pyritään saamaan uhri alistettua ja kontrollin alaiseksi. Fyysinen kiusaaminen nähdään usein vakavampana kuin henkinen kiusaaminen. Todelisuudessa kummatkin tavat ovat kuitenkin yhtä tuhoisia uhrin kannalta. (Sama, viitattu 3.1.2017.)

2.2.5 Nettikiusaaminen

Nettikiusaaminen on netissä tapahtuvaa kiusaamista, joka on noussut pinnalle hiljattain sosiaalisen median aikakautena. Netissä kiusaajat voivat toimia nimettömästi ja heidän toimintaansa on vaikeampi jäljittää. Kiusaajia houkuttaa se, että nimettömänä ja näkymättömänä sanomisista ei niin vain jää helposti kiinni, toisin kuin kasvotusten. Nuoret voivat joutua nettimaailmassa kovan paikan eteen, mikäli vanhemmat eivät ole perillä netin vaaroista ja haittapuolista. Nettikiusaaminen päämääränä on sama kuin muukin kiusaaminen: toiselle halutaan tuottaa tarkoituksellisesti pahaa oloa. Nettiä pidetään kuitenkin vain kiusanteon välineenä, jonka avulla kiusaajat ajattelevat helposti kaiken olevan sallittua. Toisaalta netissä tapahtuva pilkkaaminen täyttää helpommin kunnianloukkauksen kriteerit kuin juoruilu esimerkiksi koulussa tai työpaikalla. (Puoltaja 2011, viitattu 10.4.2017.)

Myös eroja koulu- ja työpaikkakiusaamiseen on. Netissä kiusaaja toimii nimimerkin takana tajua-matta aina edes kiusaavansa, koska toisen reaktioita ei voi nähdä ruudun takaa. Nuorten välisissä nettikeskusteluissa ei ole aina aikuista läsnä valvomassa, eikä nettiin ladattuja kuvia tai pilkkaavaa tekstiä saa helposti poistettua. Netissä kiusaamista on myös hankalampi paeta, koska pelikenttä on paljon laajempi. Keskeisinä nettikiusaamisen muotoina nähdään muun muassa uhkaavat ja pilkkaavat viestit, henkilökohtaisten tietojen levittely, valokuvien muokkaaminen ja lähettely, toisen nimellä esiintyminen, salasanojen utelu ja tunkeutuminen toisten tileille. (Sama, viitattu 10.4.2017.)

Yksi nettikiusaamisen vakavimmista muodoista on lapsiin kohdistuva seksuaalinen häirintä. Tällaista kiusaamista ovat esimerkiksi pyytelevät ja ahdistavat ehdotukset, jotka alkavat hiljalleen mukavalta tuntuvan henkilön tehdessä tuttavuutta uhrinsa. Aikuinen hyväksikäyttäjä saattaa esiintyä esimerkiksi nuorena henkilönä saadakseen rakennettua luottamuksen kohteeseensa. Seksuaaliseen häirintään voi liittyä pyyntöjä riisuuntua kameran edessä ja lopuksi hyväksikäyttäjä ottaa uhristaan kuvia ja saattaa kiristää kohdettaan niiden avulla, jos uhri uhkaa kertoa asiasta jollekin. Hyväksikäyttö on silti aina hyväksikäyttäjän vastuulla, ei uhrin. (Rikosuhripäivystys 2017, viitattu 10.4.2017.)

2.3 Roolit kiusaamisessa

2.3.1 Kiusattu

Kiusattu on kiusaajien valitsema pääuhri, johon kiusaaminen kohdistuu. KiVa Koulu- hankkeen mukaan kouluissa kiusattuja henkilöitä on noin 5–15 prosenttia. Uhrissa on yleensä jokin piirre, joka ei miellytä kiusaajaa ja häntä kiusataan sen vuoksi. Tämä voi olla esimerkiksi luonteenpiirre, ulkonäkö tai toimintamalli. Joskus selkeää syytä ei välttämättä ole ollenkaan. Kiusatun on tarkoitus tuntea itsensä vähäpätöiseksi ja mitättömäksi, jotta häntä on helpompi nujertaa ja alistaa. Kiusaaminen aiheuttaa uhrille usein pysyviä niin henkisiä kuin fyysisiäkin vaurioita, joilla voi olla loppuelämän kestävät seuraukset. (KiVa Koulu 2017a, viitattu 4.1.2017.)

Kiusatun rooliin liittyy vahvasti menettämisen tunne. Jääminen yksin ilman ystäviä ja aseman menettäminen voivat olla traumaattisia kokemuksia, jotka lisäävät hylätyksi tulemisen pelkoa. Puhutaan jopa ihmisarvon menettämisestä, jonka polkeminen lattiaan on kaikin tavoin sallittua. Kiusattu ei koe olevansa hyväksytty omana itsenään, mikä johtaa pahaan ongelmakierteeseen. Uhri muuttuu ikään kuin näkymättömäksi: häntä ei ole olemassakaan ja hänet muistetaan vain silloin, kun on tarkoitus huomauttaa vioista. Pahimmissa tapauksessa pitkään jatkunut kiusaaminen aiheuttaa kiusatulle itsetuhoisia ajatuksia, joita jotkut ovat toteuttaneet epätoivoissaan. (Holmberg-Kalenius 2008, 32.)

2.3.2 Kiusaaja

Kiusaaja on henkilö tai oppilas, joka pääsääntöisesti aiheuttaa kiusatulle henkisestä tai fyysistä pahaa toiminnallaan, eli kiusaa uhriaan. Kiusaajia on noin 7–10 prosenttia. Hän on toiminnan niin sanottu kapellimestari, joka johtaa kiusaamisoperaatiota ja vastaa kiusatun nöyryyttämisestä ja vahingoittamisesta. Kiusaaja toimii yleensä taustajoukon rohkaisemana ja saattelemana, sillä hän saa voiman tunnetta muista ihmisistä ja kieroutuneella tavalla pystyy paremmin kontrolloimaan uhriaan halunsa mukaisesti. Kiusaajia kuvaillaan usein empatiakyvyttömiksi ja narsistisiksi vallankäyttäjiksi, jotka eivät näe toiminnassaan helposti mitään väärää. (KiVa Koulu 2017a, viitattu 4.1.2017.)

Kiusaajien persoona kuvastaa heidän käytöstään. Kiusatut muodostavat kiusaajasta usein negatiivisen mielikuvan, vaikka heidän persoonallaan ei olisi suoraa yhteyttä toimintatapoihin. Kiusaajan

puheesta huokuu negatiivisuutta ja vihaa uhria kohtaan, mikä kertoo usein tyytymättömyydestä omaan elämään. Kiusaaja ei osoita positiivisia tunteita, kuten rakkautta tai empatiaa uhriaan kohtaan. Ihmissuhteet kiusaajalla ovat etäisiä, sillä hän ei epävarmuudeltaan uskalla päästää ketään lähelleen. Manipulointi, alistaminen ja vikojen kääntäminen kiusattujen viaksi ovat kiusaajan toimintatapoja vahingoittaa uhria. Kiusaajan on myös vaikea ymmärtää tekojensa seurauksia, saati sitä, että ne olisivat väärin. Kiusaajat ovat yleensä taitavia puhujia ja osaavat manipuloida ihmisiä haluamallaan tavalla ja toimimaan kaksinaamaisesti, kääntämällä pahat puheet joillain tavalla edukseen. Myös totuuden muuntelu ja patologinen valehtelu ovat kiusaajan tunnusmerkkejä riippumatta siitä, missä yhteisössä hän harjoittaa toimintaansa. (Jokinen 2007, 24–37.)

2.3.3 Hiljainen hyväksyjä

Hiljainen hyväksyjä katsoo kiusaamistilannetta taustalta, muttei puutu siihen. Hiljaiset hyväksyjät ovat ehdottomasti kiusaamistilanteen suurin ryhmä, heitä on 25–35 prosenttia. Usein tähän ryhmään kuuluvat haluaisivat jollain tapaa auttaa ja säälivät kiusattua mutta eivät uskalla puuttua asiaan, jotta eivät joutuisi itse kiusatuiksi. Hiljainen hyväksyjä saattaa kuitenkin ilmaista huolensa nimettömänä vaikkapa opettajalle tai muulle aikuiselle, mutta ei halua nimeään yhdistettävän kiusaamistapaukseen. Joissain tapauksissa hiljaisesta hyväksyjästä saattaa tulla puolustaja, jos hän sopivan tilaisuuden tullen pääsee lähikontaktiin uhrin kanssa. Nämä tapaukset ovat silti melko harvinaisia. (KiVa Koulu 2017a, viitattu 4.1.2017.)

Hiljaisessa hyväksyjässä on paljon samanlaisia piirteitä kuin kiusatussa. Hänen epävarmuutensa puuttua kiusaamistilanteeseen ja pelko oman aseman menettämisestä ovat samoja tunnetiloja, joita kiusattu kokee. Siinä missä kiusattu kokee kiusaajan käytöksen ristiriitaisena ja epäjohtomukaisena, hiljainen hyväksyjä näkee tilanteen niin epäselvänä, ettei osaa puuttua siihen. Kiusaamista on todella vaikea havaita, jos se ei tapahdu jatkuvasti ja etene loogisella tavalla. Koska kiusaamistilanne voi jatkua jopa vuosia ja kehittyä vaikeaksi vähitellen, hiljainen hyväksyjä voi jo alkuvaiheessa tulkita kiusatun ja kiusaajan välisen suhteen väärin. Kiusaaja voi osoittautua vaikeaksi ihmiseksi vasta pitkällä aikavälillä, eikä näin romahdusta kunnollisesta kansalaisesta vaikeaksi persoonaksi hevin uskota tai haluta ottaa tosissaan. Hiljaiset hyväksyjät eivät välttämättä myöskään usko kiusaamistapausta todeksi, koska sitä on vaikea havaita ilman selkeää näyttöä. (Jokinen 2007, 66–67.)

2.3.4 Kannustaja

Kannustajat ovat kiusaajan taustajoukot. Tätä ryhmää on noin 15–20 prosenttia, mikä on toiseksi suurin joukko kiusaamistilanteessa. He ovat usein suuri ryhmä oppilaita tai henkilöitä, jotka kerääntyvät seuraamaan kiusaamistilannetta ja kannustavat kiusaajaa esimerkiksi huutelemalla, naureskelemalla ja pilkkaamalla uhria. Usein kiusaaja on riippuvainen kannustajista, sillä hän saa heidän toiminnastaan hyväksyntää ja kokee näin olevansa voittamaton kiusatun edessä. Kiusattu puolestaan kokee kannustajien teot nöyryyttävinä ja traumaattisina, sillä hän useasti näkee kannustajatkin eräänlaisina kiusaajina. (KiVa Koulu 2017a, viitattu 4.1.2017.)

Tyttöjen välisessä kiusaamisessa kannustajien rooli voi näkyä esimerkiksi siten, että kiusaaja kehottaa heitä olemaan epäystävällisiä uhria kohtaan ja jopa kiristää, ettei kiusatun kanssa saa olla tekemisissä. Kiusaaja voi aloittaa niin kutsutun ”kampanjan” kiusattua vastaan, johon voi osallistua jopa puoli koulua. Jokainen joka osallistuu huutelemalla ja käyttäytymällä ikävästi kiusattua kohtaan, on kannustaja. Kiusaaja ja kannustaja toimivat hiljaisessa yhteisymmärryksessä ja uhrista keksitään kaikkia mahdollisia vikoja, jotka oikeuttavat heidän mukaansa kiusaamiseen. Kannustajien roolia voi olla vaikea nähdä, sillä he voivat esittää kiusatun ystävää eivätkä hevin kerro omaa osuuttaan tapahtumiin. (Holmberg-Kalenius 2008, 24.)

2.3.5 Apuri

Apuri on kiusaajan oikea käsi, joka avustaa kiusaajaa toiminnassaan. Apurin roolissa olevia on noin 7–10 prosenttia, kuten kiusaajakin. Hän ei yleensä itse aloita kiusaamista, vaan toimii eräänlaisena taustakannustajana esimerkiksi huutelemalla ja kannustamalla kiusaajaa. Tyypillisesti kiusaajalla on aina mukanaan vähintään yksi apuri, joka ei välttämättä luonteeltaan ole yhtä kovaa tekoa kuin kiusaaja eikä siksi vastaa päätekemisestä. Hän saattaa esimerkiksi kaveerata kiusatun kanssa saadakseen tästä heikkoja kohtia selville ja raportoi niitä kiusaajalle. Apureita voi olla enemmänkin kuin yksi, mutta yleensä he jäävät 2–3 henkilöön, riippuen uhrista ja pääkiusaajasta. (KiVa Koulu 2017a, viitattu 4.1.2017.)

Apuri voi olla myös kiusatun tavoin ikään kuin riippuvainen kiusaajasta. Tämä tarkoittaa sitä, että hän kokee tarpeelliseksi avustaa kiusaajaa toiminnassaan, koska saattaa muuten menettää asemansa yhteisössä ja muiden silmissä. Apuri voi olla kiusatun tavoin helposti johdateltavissa, hyvä

tyyppi ja helppo manipuloinnin kohde kiusaajalle auttamaan tätä toiminnassaan. Apuri voi tuntea olonsa uhatuksi, jos ei tue kiusaajaa tämän toiminnassa ja on kuten kiusattukin, epävarmuutensa vuoksi läheisriippuvainen ihmisistä ja pelkää panna vastaan, vaikka kokisi tekemisensä vääräksi. (Jokinen 2007, 192.)

2.3.6 Puolustaja

Puolustaja asettuu kiusatun puolelle ja pyrkii toiminnallaan saamaan kiusaamisen loppumaan. Heitä on yllättävän paljon, 15–20 prosenttia. Puolustaja voi olla esimerkiksi kiusatun ystävä, sisarus tai muu läheinen. Yleensä kiusattu saa turvallisuudentunnetta puolustajan toiminnasta, sillä tämä näyttää toiminnallaan välittävänsä uhrista ja haluavansa auttaa tätä parhaansa mukaan. Joissain tapauksissa puolustaja saattaa joutua itsekin kiusaajan hampaisiin puolustaessaan kiusattua, sillä kiusaaja kokee puolustajan uhaksi toiminnalleen ja on hämillään, kun joku uskaltaa vastustaa hänen auktoriteettiaan. Puolustajat saatetaan nähdä kiusatun tavoin sääliävinä ja helppoina alistamisen kohteina. (KiVa Koulu 2017a, viitattu 4.1.2017.)

Puolustaja osoittaa rohkeutta puuttuessaan kiusaamistilanteeseen, sillä hän asettaa samalla itsensä alttiiksi kiusaamiselle. Puolustajan vastarinta saattaa ärsyttää kiusaajaa sinä määrin, että ottaa tämän kohteekseen. Työelämässä tämä voi olla nähtävissä niin, että henkilö puolustaa oikeuksiaan ja on suostumatta valtaa käyttävän johtajan vaatimuksiin olemalla alistumatta hänen käytökseensä. Puolustajan tapa kiinni pitää omista oikeuksistaan voidaan nähdä ärsyttävänä ja provosoivana käytöksenä, sillä muut voivat olla kateellisia ja salaa ihailla häntä, koska haluaisivat itsekin laittaa vastaan, mutta eivät uskalla. Puolustajan positiivisuus voi kääntyä häntä itseään vastaan, sillä hänen käytöksensä on kiusaajan mukaan ennenkuulumatonta ja sitä vastustetaan kaikin keinoin. (Jokinen 2007, 199–200.)

2.4 Kiusaamissuhteen muodostuminen ja vaikutukset uhriin

Yleensä kiusaamissuhde alkaa siitä, että kiusaaja valitsee jonkun uhrikseen ja alkaa pikkuhiljaa kiusata tätä. Syitä kiusaamiselle voi olla yksi tai useita, tai sitten selkeää syytä ei välttämättä ole havaittavissa. Usein kiusaaja kokee kiusatun jollain tavalla uhaksi itselleen, pitää kohdetta ”ärsyttävänä” ja haluaa pönkittää omaa asemaansa ryhmässä ja kaveriporukassa. Hän toisin sanoen hakee kiertoteiden kautta hyväksyntää itselleen alistamalla muita. Kiusaamisen uhriksi valikoituu

usein äänekkään kiusaajan vastakohta: arka, hiljainen ja syrjäänvetäytyvä oppilas. Tällaista luonnetta on helpompi alistaa ja varmistaa, ettei kiusattu pysty pistämään kampoihin kiusaajalleen. (KiVa Koulu 2017b, viitattu 5.1.2017.)

Kiusaaja voi valikoida uhrikseen sattumanvaraisesti jonkun, mutta useimmissa tapauksissa kiusaaja ja kiusattu joko tuntevat tai edes jotain kautta tietävät toisensa. Kiusaaja pysyy niin sanotusti mukavuusalueellaan ja purkaa turhautumistaan tuttuun uhriin, koska tietää jo ennestään tästä jostain, mitä voi käyttää kiusattua vastaan. Tämä on yksi hallintakeinoista, jolla kiusaaja pyrkii hallitsemaan uhriaan. Kiusaamistilanne on yleensä vaiheittain rakentuvaa ja pitkäkestoista ja yhä pidemmälle edetessään saa entistä rankempia piirteitä. Kiusaaminen ei ole koskaan kiusatun tai hänen läheistensä syy vaan vastuu on aina kiusaajalla, hänen vanhemmillaan ja muilla aikuisilla, riippumatta lähtökohdista. (Sama, viitattu 5.1.2017.)

Kiusaamisella on tunnetusti vakavat ja pitkäkestoiset vaikutukset uhriin. Kiusatuilla on havaittu ongelmia sosiaalisessa kanssakäymisessä ja kehitymisessä, he ovat itsetuhoisia, surullisia, syrjäänvetäytyviä ja masentuneita. Kiusaamisen jättämät arvet eivät usein parane koskaan täysin ja kiusattu saattaa kokea syvää itseinhoa ja hänen itsetuntonsa on alhainen. Myös luottamus toisiin ihmisiin ja erilaiset mielenterveysongelmat, kuten masennus ja itsetuhoisuus, ovat yleisiä oireita. Useimmat kiusatuista kärsivät seurauksista myös vanhemmalla iällä, jos heitä on kiusattu rankasti lapsena. Myös itsensä vähättely ja syyllisyydentunne ovat kiusatuille tuttuja, sillä he eivät välttämättä aina pysty ymmärtämään miksi heitä kiusattiin ja syyttävät itseään tilanteesta kuin ansaitakseen kaltoinkohtelun. Jo näiden ongelmien takia kiusaamista pidetään erittäin vakavana ihmisen psyykkiselle kehitykselle. (Sama, viitattu 5.1.2017.)

2.4.1 Henkinen kuormitus

Usein sanotaan, että henkisillä kiusaamisella ja vallankäytöllä on suurempia ja tuhoisampia vaikutuksia uhriin kuin fyysisellä kiusaamisella. Uhri tarvitsee runsaasti toipumisaikaa selvittääkseen kokemastaan ja siihen tarvitaan koko lähipiirin tuki niin koulussa kuin kotona. Tähän tarvitaan usein jokin käännteentekevä kokemus, joka auttaa kiusattua paranemaan kokemuksistaan. On kuitenkin otettava huomioon, että kaikki eivät välttämättä koskaan toivu kiusaamisen aiheuttamista traumoista, vaikka asialle voitaisiinkin tehdä jotain. Nykyisin kiusattua pyritään auttamaan ammattiautajan avulla, mutta kaikilla ei ole mahdollisuutta saada tällaista apua tai sitten sen saaminen vie

liian kauan aikaa. Jos kiusatulle ja hänen perheelleen tarjotaan apua ajoissa, kiusattu ei välttämättä tarvitse omalla kustannuksella maksettavia, kalliita terapiakäyntejä. Kiusattua lasta verrataan haavaan, joka tulehtuu ja kasvaa sitä syvemmäksi, mitä kauemmin kiusaamistilanne jatkuu. Tilanne on todella haasteellinen ja vakava, sillä esimerkiksi hiljaisissa kiusaamistilanteissa pelkkä lyhyt jakso riittää aiheuttamaan korjaamatonta vahinkoa. (Holmberg-Kalenius 2008, 45–47.)

2.4.2 Toipumisprosessi – voiko kiusaamisesta toipua koskaan?

Kiusaamisprosessista toipuminen alkaa siinä vaiheessa, kun asia otetaan tarpeeksi vakavasti. Siitäkin huolimatta kiusaamisesta toipuminen ja paraneminen koetaan vaikeaksi ja pitkäkestoiseksi prosessiksi. Suomessa elää lukematon määrä aikuisia, jotka eivät ole toipuneet kiusaamisesta ja joiden paraneminen on vienyt kymmeniä vuosia. Muistot kiusaamisesta elävät vahvana mielessä, sillä ne ajoittuvat lapsuuteen, tärkeimpään henkisen kasvun ajanjaksoon. Tällöin lapsen tajunta ja tunteet ovat herkässä iässä, jolloin hän etsii itseään ja paikkaansa maailmassa. Kiusaaminen on erittäin tuhoisaa myös siksi, että se kohdistuu juuri tärkeimpiin tunne-elämän osa-alueisiin kuten itsetuntoon, oikeudenmukaisuuteen, empaattisuuteen ja luottamukseen. (Holmberg-Kalenius 2008, 47–50.)

Kaikki kiusatut eivät suinkaan elä elämäänsä pelkän kiusaamisen varjossa, vaan osa voittaa vaikeudet ja voi menestyä myöhemmin. Mutta näin onnellista asemaa ei ikävä kyllä ole kaikissa tapauksissa, sillä osa kiusatuista kokee kiusaamisen vaikuttavan yhä heidän elämäänsä, etenkin sosiaalisissa suhteissa. Itsetunto-ongelmat ja itseinho ovat yleisiä ongelmia, joista kiusatut kärsivät läpi elämän. Kiusaamisen kitkemiseen pitäisi pystyä puuttumaan sekä koulussa että kotona, jotta lapsi saa kaiken mahdollisen tarvitsemansa avun ja pystyy kokemuksistaan huolimatta kasvamaan eheäksi aikuiseksi, jolla on positiivinen kuva itsestään. (Sama.)

2.4.3 Anteeksianto – ansaitseeko kiusaaja armoa?

Kiusatun elämä kiusaamisen jälkeen on lähes aina muuttunut peruuttamattomasti. Etenkin koulun päättymisen jälkeen kiusattu voi olla hukassa elämänsä kanssa ja pohtii, mitä elämältään haluaa kiusaamisen viedessä suuren osan voimavaroista. Mielessä pyörii myös kysymys, miten voisi estää aikanaan omia lapsia tai muita kokemasta samaa kohtaloa. (Jokinen 2007, 237–238.)

Kiusatun tulee havahtua omaan tilanteeseensa ja tutkailla sisällään, millaisia tuntemuksia hän kiusaajaa kohtaan tuntee. Tärkeintä olisi muistaa, että oman pahan olon purkamista muihin alkamalla itse kiusaamaan tulisi välttää. Toisia ihmisiä ei pidä nähdä uhkana, vaan suunnata ajatuksensa myönteiseen ajatteluun. Kiusattu saattaa pitää tätä mahdottomana ajatuksena, koska kokee elämänsä menneen pilalle kiusaajan takia. Toisaalta omien tunteiden ja sisäisen äänen kuuntelu herättää ihmisessä havahtumisen, joka on ensimmäinen askel kohti mahdollista anteeksiantoa. Tämän jälkeen alkaa voimaantumisen ajanjakso, jossa kiusattu alkaa rakentaa vahingoitettua itsetuntoaan pala palalta ja pohtii syitä myös omalle käytökselleen. (Sama, 242.)

Voimaantumisen aikana kiusatun on hyvä käydä läpi omia heikkouksiaan ja tunnelukkojaan ja tiedostaa ne. Uudet toimintamallit väistyvät vanhojen tieltä tietoisien harjoittelun avulla. Voimaantumisen avulla itsetuntemus ja realistinen suhtautuminen kasvavat, vaikka se voi tuoda myös voimakkaita tunnereaktioita, kuten epävarmuutta ja turvattomuuden tunnetta. Nämä ovat kaikesta huolimatta hyvä käydä läpi, sillä myös tuskaiset muistot ovat tärkeä osa toipumisprosessia. (Sama, 243–248.)

Kun kiusattu pääsee pikkuhiljaa sinuksi itsensä kanssa, voimaantumisen jälkeen alkaa anteeksiantoprosessin työstäminen. Tämä on kaikista haastavin osuus, sillä vääryyden ja loukatuksi tulemisen tunne ovat vaikeita asioita hyväksyä ja unohtaa. Anteeksianto ei vaadi mitään tiettyä tunnetilaa, eikä omia ajatuksia tarvitse ymmärtää. Vaikka antaa anteeksi, tekoa ei tarvitse unohtaa. Kiusaamista ei missään nimessä pidä hyväksyä, kohdistui se sitten itseän tai muihin. Käytännössä anteeksianto tarkoittaa omien tunteiden läpikäyntiä ilman, että niiden vallassa ollaan. (Sama, 249–252.)

3 AINEISTO JA MENETELMÄT

3.1 Tutkimusmenetelmän ja aineiston yleinen kuvaus

Tutkimusmenetelmänä käytän kehysanalyysiä, jonka tunnetuimpia nimiä on kanadalainen Ervin Goffman. Yleisessä määrittelyssä sivuan hänen ja Robert Entmanin näkemyksiä siitä, millainen kehysanalyysi yleensä on. Sen lisäksi erittelen menetelmän keskeiset käsitteet kuten kehykset, jotka ovat keskeisessä osassa analyysissä.

Varsinainen aineistoni koostuu Helsingin Sanomien kiusaamista koskevista artikkeleista vuosilta 2013–2016, joita on yhteensä 148 kappaletta. Aineisto on kerätty Helsingin Sanomien arkistoista hakusanoilla ”kiusaaminen”, ”kiusaaja” ja ”kiusattu.”

Tutkielman ideana on tarkastella, millä tavalla media (Helsingin Sanomat) uutisoi ja käsittelee kiusaajan roolia eri kehysten kautta. Helsingin Sanomat valitsin päämediakseni, koska sillä on laaja levikki ympäri Suomen ja maan valtamediana uutisoi todella paljon kiusaamisesta ja siihen liittyvistä ilmiöistä.

Tarkastellessani aineistoa pyrin välttämään sitä, että olisin luonut tiettyjä olettamuksia ja mielikuvia valmiiksi ja sen perusteella lähtenyt tekemään johtopäätöksiä kiusaajasta. Koska kehystäminen on menetelmänä laaja, valitsemani kehykset antavat vain tietyn näkökulman kiusaajan roolin uutisointitavoista.

3.2 Kehysanalyysi – kaksi eri näkökulmaa

3.2.1 Ervin Goffmanin näkemys

Ervin Goffman määritteli kehysanalyysin keskeiseksi tehtäväksi niin sanotun sosiaalisen todellisen luonteen analyysin. Sen sijaan, että keskityttäisiin määrittelemään objektiivista todellisuutta, on Goffmanin keskeinen kysymys pikemminkin se, millaisissa erilaisissa olosuhteissa ihminen ajattelee asioiden olevan todellisia. Goffman seuraa analyysissään esimerkiksi pragmatisti William Jamesin esimerkkiä, mikä herätti aikanaan kovasti keskustelua kehysanalyysin luotettavuudesta ja

luonteesta. Kritiikkiä annettiin muun muassa siitä, että Goffmanin näkemykset ja ajatukset ovat ristiriidoissa hänen kirjoitustensa kanssa, eikä kehysanalyysi saavuta ihmisten arkielämän kokemuksia. Kaikesta huolimatta Goffmania pidetään silti klassikkona, jolla nähdään olevan suuri merkitys sosiologisen teorian kehitykselle myöhemmässä vaiheessa. (Puroila 2002, 24–26.)

Goffmanin mukaan kehykset ovat juuri niin sanottuja kokemusten jäsentämisen välineitä, joilla määritellään vuorovaikutustilanteita. Tätä termiä kutsutaan nimellä ”definition of situation” eli suomeksi käännettynä tilannemäärittely. (Kangas 2016, viitattu 20.3.2017.)

3.2.2 Robert Entmanin näkemys

Robert Entman määrittelee kehysanalyysin keskeisiksi käsitteiksi valikoinnin ja korostamisen kommunikaatioprosessissa. Olennainen informaatio tai näkökulma riippumatta siitä, onko se tietoinen vai tiedostamaton valinta, tehdään havaittavaksi, merkitykselliseksi ja mieleenpainuvaksi erilaisin viestinnällisin keinoin. Entman määrittelee teoriassaan kehykselle neljä funktiota: tilannemäärittelyn, syy-seuraussuhteen, moraaliset arvostelmat ja erilaisia ratkaisumalleja. (Kangas 2016, viitattu 20.3.2017.)

Entmanin teoriassa kehys sisältää jo ennalta määritellyn oletuksen siitä, millaista todellisuus on ja mikä tekee siitä merkittävän. Tulkintakehikot määrittelevät (englanniksi define problems) ongelmia ja osoittavat näin, mitä seuraamusten syynä oleva toimija (causal agent) tekee, paljastaen siitä koituvat kustannukset ja hyödyt. Tämän lisäksi kehikot tulkitsevat erilaisia syitä (diagnose causes) eli niitä, jotka luovat ongelman. Lisäksi edellä esitetyt moraaliset arvostelmat (moral judgements) jotka arvioivat kausaalisia agentteja seurauksineen, sekä parannusehdotukset (suggest remedies) ongelmiin ovat tulkintakehikon keskeisiä tehtäviä. Entmanin mukaan kehystäminen korostaa jo valmiiksi tiettyjä todellisuuden puolia, kun toiset jäävät vähemmälle huomiolle, kadoten pois. Ydinasia kehystämisessä on juuri kuvatun todellisuuden toisten elementtien korostaminen ja näkyväksi tekeminen samaan aikaan, kun toisia osia häivytetään ja pyritään saamaan pienemmiksi. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että toimittajan on laajasta tarjonnasta valittava itselleen sopivat kehykset ja jätettävä tietyt asiat tekstistä kokonaan pois. (Karvonen 2000, viitattu 21.3.2017.)

Tutkimusmenetelmänä kehysanalyysi soveltuu hyvin mediatutkimuksen työvälineeksi, sillä sitä voi käyttää moniin tarkoituksiin, esimerkiksi erilaisten tekstien tulkitsemiseen. Selkeytensä ja konkreettisen hyödyn ansiosta sitä voivat käyttää sekä tutkijat, opiskelijat, että toimittajat niin työssään kuin vaikkapa itsetutkiskelun välineenä. Käytännössä kehykset ovat toimittajan työkaluja, joiden avulla voidaan asettaa tekstejä tarkasteltaviksi valittujen kehysten sisään. Koska kehyksiä ja tulkintapoja on useita, kehystäminen on todella monipuolinen menetelmä nostaa tarkasteluun haluttuja asioita. Tekstin luonne ja tulkinat muuttuvat erilaisiksi sen mukaan, millaisia kehyksiä käytetään. Kehykset voidaan valita joko tiedostamalla tai tiedostamatta, jotta tulos saadaan näyttämään siltä, miltä halutaan. Kehyksen käsitteen voi helposti sekoittaa maalauksessa käytettävään nimitykseen. Siinä kehys ei muutu, vaan kyse on enemmän marginaalisesta ominaisuudesta. Jos taas kehyksestä puhutaan suhteessa mediaan, se tarkoittaa silloin ”framen” eli jonkin yksittäisen asian saavan merkityksen suuremman kokonaisuuden osana. (Sama, viitattu 21.3.2017.)

4 KIUUSAAJAN KEHYKSET HELSINGIN SANOMISSA

Olen lajitellut aineiston viiteen eri pääkehykseen sen mukaan, miten ja millä keinoin kiusaajan roolia Helsingin Sanomissa tuodaan esille ja käsitellään. Aloitin lukemalla jokaisen jutun yksityiskohtaisesti ja poimimalla sieltä sävyn, mikä artikkelista nousi vahvimmin esille. Tämän jälkeen kävin aineiston läpi vielä uudestaan ja keräsin samanlaisia piirteitä sisältävät jutut yhteen, jolloin kehykset rajautuivat omiin kategorioihinsa.

Olen ottanut huomioon artikkelien sisällön lisäksi muutkin mahdolliset uutisoinnin keinot kuten esimerkiksi otsikot ja ingressit, sillä ne kertovat paljon Helsingin Sanomien tavasta tuottaa mediaa ja sisältävät sellaisia merkittäviä yksityiskohtia, jotka määrittelevät kunkin kehyksen keskeistä sisältöä.

Kehykset ja niiden lyhyt kuvaus:

1. Syyllistävä/tuomitseva

Kiusaajaa syyllistetään ja hänen toimintansa tuomitaan jyrkästi. Uutiset ovat kärkkäitä ja hyökkäviä. Pääpaino on kiusattujen tarinoilla, joiden avulla pyritään saamaan kiusaaja huonoon valoon.

2. Puolustava/toiveikas

Kiusaajaa puolustetaan ja hänen toimiaan yritetään ymmärtää. Uutiset ymmärtäväisempiä ja lempeämpi lähestymistapa. Vedotaan lukijan tunteisiin.

3. Selittävä/toteava

Kiusaaja itse tai joku muu pyrkii selittämään hänen käytöstään. Artikkelit ja uutisointitavat asiantuntijamaisia ja teoreettisia. Suhtautuminen kiusaajaan voi olla neutraali, häntä ei tuomita tai puolusteta näkyvästi. Kiusatun ja kiusaajan roolit kyseenalaistetaan.

4. Vaativa

Kiusaajan toiminnalle vaaditaan tehtävän jotain ja hänet on saatava vastuuseen teoistaan. Uutisointimenetelmänä käytetään vastuun siirtämistä kiusaajan sijaan muille, esimerkiksi koululle ja vanhemmille. Lähellä syyllistävän kehystä, mutta huomio ei ole pelkästään kiusaajassa eikä häntä aina tuomita. Kehyksessä nousee ilmi pettymys ja ihmettely, miksi kiusaaminen vain jatkuu puheista huolimatta.

5. Moniselitteinen/luokittelematon

Kiusaajan toimintaa ei voida luokitella yhden tietyn kehyksen alle, vaan se sisältää monia elementtejä tai artikkelista ei löytynyt selkeää kehystä. Uutiskeinona käytetään esimerkiksi kiusaamisen vastaisia kampanjoita, joiden tiedetään saavan uutisarvoa, sekä yltiöpositiivisuutta tai uutinen jätetään lukijan oman tulkinnan varaan. Kehys syntyi viimeisenä ylijääneistä artikkeleista, jotka eivät sopineet suoraan mihinkään neljästä aiemmasta kategoriasta.

Seuraavissa alaluvuissa avaan jokaisen kehyksen erikseen ja selitän niiden merkitystä tarkemmin. Aineistoa analysoidessa käytän Helsingin Sanomista lyhennettä HS ja yksittäiseen artikkeliin viitatta numerokoodia, jotka löytyvät liitteinä tutkielman lopusta.

4.1 Syyllistävä, tuomitseva

Syyllistäminen ja tuomitseminen esiintyivät yhteensä 53 artikkelissa. Näissä kiusaajan roolia kritisoitiin ankarasti ja hänen tekemisensä tuomittiin suurimmaksi osaksi jyrkästi. Yleensä provosoivat otsikot, kuten esimerkiksi *Kiusaaja vaihtakoon koulua* (HS10), *Kiva kaveri saa turpiin* (HS11), *Myös opettaja voi olla kiusaaja* (HS18) ja *Kiusaajat piinaavat nuoria WhatsAppissa* (HS23), korostavat kiusaajan toiminnan tuomittavuutta ja vääryyttä. Jos kiusaajan toimintaa haluttiin kritisoida, varma keino kiinnittää huomio oli luoda otsikko, joka antaa lukijalle negatiivisen kuvan aiheesta. Mitä suurempi ja näyttävämpi aloitus oli, sitä tehokkaammin syyllisyys tuli artikkeleista läpi.

Otsikoiden lisäksi syyllisyyttä korostettiin aineistoissa muun muassa stereotypioihin ja ennakkoluuloihin viitaten. Poikien ja tyttöjen sukupuoliroolien liiallinen korostaminen (HS1) sekä rasismi (HS86, HS99) loivat kuvan tuomittavasta asenteesta kiusaajaa kohtaan.

”Törkeän avointa, lähinnä aikuisten lapsiin kohdistamaa rasismia oli jo tuohon aikaan joka puolella: kadulla, kaupoissa, koulussa ja urheilutapahtumissa. Rasismi leimasi adoptiolasten arkea. Se oli vielä pahempaa ja läpitunkevampaa kuin koulukiusaaminen” (HS86).

Karvisen voiton nostama äläkkä voi johtua vuoden sisällä tulehtuneesta maahanmuutto-keskustelusta. Erityinen hänen valintansa ei ole: Lola Odusoga ja Sara Chafak avasivat tietä jo aiemmin. Aina kun uusi missi valitaan, joihinkin asioihin tartutaan. Ja se mun niin sanottu ’etnisyys’ on niin helppo aihe tarttua, Karvinen sanoo. (HS99.)

Ennakkoasenteiden rinnalla vahvaksi uutisointimenetelmäksi nousivat artikkelit, joissa kiusattu syyttää kiusaajaa tämän toiminnasta. Näitä on paljon, joiden tarkoituksena on tehdä kiusaajasta hirviö ja korostaa uhrin asemaa. Tyypillisesti nämä jutut rakentuivat samalla tavalla, uhrin kärsimystä kuvaavalla otsikolla: *Sovittelu saattaa mitätöidä kiusatun tunteita* (HS25), *Mitä tehdä, jos lapsi uhkailee itsemurhalla?* (HS32), *Opri Vuori oli erilainen, ja siksi hän joutui kiusaamiskierteeseen* (HS100). Näiden avulla halutaan korostaa uhrien traumoja, jotta kiusaajan teot saadaan näytämään entistä tuomitavammilta.

Otsikoiden lisäksi näissä artikkeleissa oli tyypillistä käyttää surumielisiä valokuvia kiusatuista (HS100, HS45). Kuvat ovat yksi Helsingin Sanomien tehokkaimmista keinoista käsitellä kiusaamista ja kiusaajan roolia. Yksinäinen uhri esimerkiksi ikkunan takana (HS45) tai portaissa pää painuksissa (HS51) ovat tapoja näyttää yleisölle, kuinka paljon kiusaajan toiminta satuttaa ja on tuomitavaa. Lukijan huomio kiinnittyy usein ensimmäisenä kuvaan, joten mitä erikoisempi ja näyttävämpi se on, sitä pysäyttävämmän vaikutelman siitä saa.

Avainasemassa ovat tietysti uhrien omat kertomukset kiusaamisesta, kuten aineistossa tuli ilmi. Tämä on hyvin yleinen keino kerätä sympatiaa muilta ja syyttää kiusaajaa. Tunteet ilmaistiin esimerkiksi otsikon alla olevassa johdannossa eli ingressissä:

”Kouluun ja lapsiin panostaminen on yhteiskunnassa tärkeää. Jokaisen tulisi voida muistella omia kouluvuosiaan lämmöllä. Kiusatulla näin ei ole, kirjoittaa Emma Liljeström HS:n mielipidesivuilla” (HS64).

”Kiusattu tarvitsee jälkihoitoa kuten minkä tahansa elämänsä kriisin kohdannut ihminen” (HS71).

Ingressi tiivistää artikkeleissa niiden ydinsanoman. Se on piiloviesti, jonka tarkoituksena on suunnata syyttävä sormi kiusaajaan päin kyseenalaistamatta kiusatun toimintaa. Lisäksi kuvatekstit oli rakennettu niin, että lukija varmasti ymmärtää mistä on kyse:

”Nuoret ovat huolissaan kiusaamisesta myös sosiaalisessa mediassa” (HS89).

”Moni nuori kertoo itsemurha-aikeistaan ja kiusaamisestaan kaverille, mutta ei yhdellekään aikuiselle” (HS92).

Vahva seikka tämän kehyksen artikkeleissa on, että samalla kun uhrien haavoittuvuutta korostettiin, kiusaaja nähtiin automaattisesti pahana ihmisenä. Useassa jutussa missä uhri puhui, hän suhtautui hyvin väheksyvästi ja halventavasti kiusaajaansa kohtaan (HS117, HS2). Tämän tyyppiset uutiset nousivat esille etenkin MieliPide-osiossa, jossa kanta ilmaistiin paljon jyrkemmin kuin esimerkiksi Kotimaa-kategoriassa (HS20).

Mietin usein, millaista elämäni olisi, jos olisin pystynyt opiskelemaan ja saamaan unelma-ammatin. Nyt, kymmenen vuotta myöhemmin, kuormitan yhteiskuntaa käymällä säännöllisesti terapiassa, sillä kärsin masennuksesta ja paniikkihäiriöistä. Olen sentään saanut töitä, vaikka työnteko on ajoittain vaikeaa epävarmuuden takia. (HS117.)

”Pajamäen mukaan kiusaamiseen puuttumisessa kannattaa panostaa ennaltaehkäisyyn: lasten väliseen hyvään ryhmähenkeen ja ystävyyssuhteiden solmimiseen niin, ettei ketään jätetä ulkopuolelle” (HS20).

”Kehityksessään keskeneräisten lasten ja nuorten ryhmän pitäisi olla aikuisten hallittavissa, ettei kiusaaminen pääse valloilleen” (HS20).

Uhrien lisäksi syyllistämistä haettiin vanhempien ja muiden aikuisten mielipiteiden kautta. Uutisointi näillä tahoilla perustui siihen, että vanhemmat ja muut tuomitsivat ja syyttivät kiusaajaa joko lapsensa tai kaikkien kiusattujen traumaista yleensä (HS10, HS79). Niissä ihmeteltiin sitä, miksi kiusaaja saa harjoittaa toimintaansa mielivaltaisesti ja kiusatut unohdetaan. Kiusaajan toimintaa ei hyväksytty missään muodossa, kanta oli ehdoton. Aikuisen ääni oli tehokeino myös muissa kehyksissä ja niissä olevissa jutuissa.

Syyllistäminen ja tuomitsevuus tuotiin esille myös väkivallan vakavuuden korostamisella, kuten tapauksessa, missä koulupoika joutui Duudsoneilta opitun jekun kohteeksi ja sairastui sen vuoksi (HS142). Toinen keino, jota ei suoraan ole havaittavissa vaan se pitää hakea suoranaisesti rivien välistä, oli käyttää niin sanottua ”kaksoisotsikkoa” (HS146). Tällaisessa esimerkissä yhdessä virkkeessä tiivistetään sekä pahin loukkaus kiusaajan taholta ja uhrin kärsimyksen seuraukset. Nämä keinot olivat harvassa, mutta sitäkin tehokkaampia.

”Poikamme päätti kestää kiusaamisen ja homottelun – vanhojentanssien jälkeen hän viimein romahti” (HS146).

4.2 Puolustava, toiveikas

Puolustamisen ja toiveikkuuden kehyksen alle meni 28 artikkelia. Tämän tyyppistä uutisointia oli huomattavasti vähemmän kuin syyttävää asennetta. Ne eivät olleet yhtä tuomitsevia ja ankaria, vaan toivat esille myös kiusaajan näkökulmaa ja häntä jopa puolustettiin kiusatun tavoin.

Kuten syylistämisen kehyksessä, varma tapa Helsingin Sanomilla on kerätä haluttu huomio otsikoiden avulla. Näissä esimerkeissä ne eivät olleet niin provosoivia vaan lempeämpiä, kuten *Koulukiusaamiseen voisi tepsyä empatian opettaminen* (HS50), *Väitöskirjatutkija: Kiusaajan rankaiseminen on turhaa* (HS36) tai *Hyvä kasvattaja opettaa lapselle myös empatiaa* (HS106). Otsikoista huomasi heti, että kiusaajakin pyritään näkemään vain ihmisenä, joka tekee väärin.

Toiveikkuus tai toiveikas sanavalintana esiintyy puolustamisen rinnalla siksi, että yhteistä näille artikkeleille oli niiden tapa uutisoida kiusaajasta positiivisessa valossa ja antaa lukijan ymmärtää, että toivoa paremmaksi on olemassa. Kiusaajiin vedotaan artikkeleiden kautta esimerkiksi yrittämällä ymmärtää heidän pahaa oloaan ja puolustaa tekoja siten (HS112, HS143).

Koulukiusaaja on harvoin pelkästään kiusaaja. Häinkin voi olla kiusattu tai kaltoin kohdeltu. Hänelläkin on ajatuksia, pelkoja ja huolia. Häinkin ansaitsee tulla kuulluksi ja autetuksi, ihan niin kuin kiusattukin. Ammattilaisilla on oltava keinoja puuttua tekijään eikä vain tekijän pintakäytökseen. (HS112.)

”Kiusaamiskeskustelu painottuu vahvasti kiusaajien rankaisemiseen. Huomio on tällöin kiusaamisen seurauksissa eikä siellä, missä sen tulisi olla: ongelmien varhaisessa tunnistamisessa ja lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin tukemisessa” (HS143).

Tärkeäksi uutisointimenetelmäksi nousivat taas henkilötarinat, aivan kuten aiemmassa kehyksessä. Erona on, ettei uhri leimaa kiusaajaa yhtä jyrkästi. Esimerkiksi dysfasiaa sairastava Elisa Grönholm kirjoitti ylioppilaaksi keväällä 2015 ja avasi taustaansa. Häntä kiusattiin, mutta hän oli myös itse kiusaaja (HS53).

”Peruskoulussa ja ammattikoulussa Grönholm tunsu itsensä usein yksinäiseksi. Minua kiusattiin. Ei dysfasian, vaan ulkonäön vuoksi. Mutta itsekin kiusasin hiljaisempia oppilaita, ja sitä häpeän” (HS53).

Vaikka artikkeli voitaisiin luokitella kuuluvaksi myös selittävän kehyksen alle, tehokkaampi keino on, että kiusaaja puolustelee omia tekosiaan. Se kiinnitti aineiston uutisissa huomion ja on tapa kerätä lukijan sympatiaa. Puolustava kehys antaa positiivisen vastakohdan syyllistämisen negatiivisuudelle. Myös positiivisten kuvien käyttäminen, kuten Grönholmin aurinkoinen hymy joka osoittaa hänen päässeensä elämässään eteenpäin niin kiusattuna kuin entisensä kiusaajanakin tai hymyilevät nuoret (HS13), ovat tehokeinoja vedota kiusaajan puolesta. Kuvien voima on valtava eri yhteyksissä.

Näissä puolustelevissa artikkeleissa Helsingin Sanomilla oli uutisointitapana tuoda kiusaajan roolia esille monesta eri näkökulmasta. Esimerkiksi asiantuntijat tai poliisi puolustavat kiusaajaa kannustamalla tätä parempaan (HS26, HS27).

”Sekä kiusaaja että kiusattu ovat kumpikin uhreja ja tarvitsisivat kumpikin apua, kirjoittaa vanhempi konstaapeli ja päätoiminen lähipoliisi Tiina Kuosa Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen sivuilla julkaistussa kolumnissaan” (HS26).

Jopa uhrien vanhemmat kannustivat kiusaajaa. Tämä on tärkeä huomio, miten aineistossa puolusteltiin kiusaajan toimintaa ja asemaa (HS145).

”Lapsestani oli ensin noloa, kun kaikki saivat tietää – mutta toisin kuin koulun palaverit, vanhempien yhteistyö tuotti tulosta ja kiusaaminen loppui täysin. Lapseni on taas oma iloinen itsensä, eikä kannu uhrin leimaa. Kiusaajakin näyttää päässeensä eroon roolistaan” (HS145).

Kolmas näkökulma oli kiusaajan oma katumiskertomus, kuten Duudsoneiden Jukka Hilden tekee. Hän selittää, mutta samalla puolustaa tekojaan (HS73).

”Kadun koulukiusaamista. Olin ylienerginen poika enkä huomannut, että heikommat jäivät jalkoihin. Tämä on ainut asia, joka minua kaduttaa. Mielestäni elämässä pitää katsoa eteenpäin” (HS73).

Erilaisten näkökulmien lisänä artikkeleista puolustavana tekijänä luotiin kuvaa, ettei kiusaaja kiusaa tahallaan ja osa on jopa tajunnut tekevänsä väärin. Niin Elisa Grönholm kuin Jukka Hildenkin antoivat kuvan, että ovat oppineet teoistaan. Tämä on tehokeino, jota Helsingin Sanomat useasti käytti. Lukijan tunteisiin vedotaan katumuskertomuksilla ja pyritään välttämään ikuisen kiusaajan leima.

Edelliseen kappaleeseen viitaten käytän esimerkkinä tamperelaisnuorukaisen Juho Rädyn toiminnan seurauksena aloitettua kiusaamisen vastaista kampanjaa (HS28). Tässä on monia peruselementtejä, joista puolustelevalle artikkeli rakentui muissakin tämän kehyksen jutuissa. Vaikka Rädystä tuli nopeasti koulukiusaamisen vastaisen toiminnan symboli ja hän sai kehuja presidentti Sauli Niinistöltä, artikkelissa piilee kaksoisviesti. Se ei ole pelkästään kiusaajan mitätöintiä vaan hänen toimintaansa puolustetaan, rakentavasti. Tämä on selkein ero syyttävien ja puolustavien artikkeleiden välillä. Siinä missä syyttävät artikkelit olivat kärkkäitä, puolustavat kohtelevat kiusaajia lempeämmin, kannustamalla puhumaan.

Kannattaa kyseenalaistaa kiusaajien toiminta, tehdä kysymys asialliseen sävyyn. Siihen yleensä saa asiallisen vastauksen ja kiusaaja joutuu hetken miettimään. Pelkkä lopettaminen ei välttämättä aina riitä. Kun hän bussia odotellessa joutui tilanteeseen, kysymys jälle kiusaajapojalle oli tämä: Kehtaanko pyytää teitä lopettamaan. Ne vastasi heti, että kehtaat. (HS28.)

Räty tunnustaa olleensa itsekin kiusaaja mutta puolustaa tekojaan toteamalla, että jokainen sortuu joskus sellaiseen. Virheiden myöntäminen nousi esille niin tässä kuin aiemmin mainitsemissani henkilötarinoissa. Myös se oli olennaista, että useassa jutussa entiset kiusaajat kertoivat tekevänsä työtä koulukiusaamisen kitkemiseksi, vaikka eivät tiedäkään täysin, miten saada muutoksia aikaan. Myöntämällä virheet ja korjaamalla asennettaan Helsingin Sanomat pyrki maalaamaan kiusaajista inhimillistä, joissain tapauksissa jopa virheetöntä kuvaa.

”On pakko kysyä Rädyltä myös tätä: oletko itse kiusannut? Jokainen on joskus sortunut siihen. Ratkaisevaa on, kuinka jatkuvaa se on. Jos ei siinä tilanteessa osaa pyytää anteeksi, niin sitten jälkeensä, se on tärkeää” (HS28).

”Hän sanoo suoraan, ettei hänellä ole ratkaisua siihen, miten kiusaaminen kouluissa lopuisi tai miten koulut voisivat sen lopettaa. Mutta jos joutuu tilanteeseen, jossa joku on kiusaamisen kohde, yksi ehdotus hänellä on” (HS28).

4.3 Selittävä, toteava

Kiusaajan tekoja selittäviä artikkeleita oli 43 kappaletta. Selittämisen kehys on hyvin lähellä puolustamista, mutta eroja on silti löydettävissä. Selittävässä uutisointitavassa oli keskeistä pyrkiä selittämään kiusaajan käytöstä, joko puolustelemalla sitä tai jättämällä puolustamatta.

Mielipidejutuissa ero syyllistävän sävyn kanssa oli, ettei kirjoittaja välttämättä suoraan tuominnut tai puolustanut kiusaajaa vaan asenne jäi näiden ääripäiden väliin. Kiusaajaa ei siis nähty automaattisesti pelkkänä pahantekijänä tai hänelle annettu anteeksi, vaan häneen suhtauduttiin neutraalisti (HS84).

Olen luullut, että nykyään kouluissa on kiusaamisessa nollatoleranssi. Esimerkiksi Kiva koulun toimintaohjelma on tuonut esiin lapsien välisen koulukiusaamisen yleisyyden. Ohjelma antaa konkreettisia neuvoja opettajille ja oppilaille miten toimia, kun lasta kiusataan. Myös koulun ja vanhempien välinen yhteistyö on tiiviimpää, jolloin kiusaamistapaukset huomataan ja selvitetään hyvin nopeasti. (HS84.)

Yksi keskeinen keino oli käyttää asiantuntijoita kertomaan kiusaajan toiminnasta (HS39, HS46, HS59). Tällaisissa artikkeleissa esiteltiin syitä kiusaajan käytökselle viittaamalla esimerkiksi lapsuuteen ja näitä oli aineistossa yllättävän paljon. Helsingin Sanomat käyttää siis uutisointikeinona mielipidejuttujen ja henkilökohtaisten tarinoiden lisäksi paljon tutkivaa juttutyyppiä herättämään lukijan ajatuksia osoittamalla, että kiusaajan toiminta ei ole niin yksiselitteistä.

”Pienetkin lapset kiusaavat. Esimerkiksi puremisen ja leikkien ulkopuolelle jättämisen kohteeksi joutuu päiväkotiryhmässä yleensä yksi hiljainen ja kiltti lapsi ” (HS39).

”Kiusaajien ja kiusattujen roolit muotoutuvat jo päiväkotiyksikössä. Näin sanoo Lastentarhaliiton puheenjohtaja Anitta Pakanen” (HS39).

Asiantuntijoiden haastatteluissa verrattiin usein kiusaajan ja kiusatun roolia keskenään. Tämä vastakkainasettelu on uutiskeino, jolla pyritään luomaan lukijan mieleen erilaisia näkökulmia. Kiusaaja halutaan nähdä vain ihmisenä ja välillä uutisoinnissa oli liioittelevan selittelyn makua (HS57).

Nuorille tehdään yleensä kahdenlaisia näytelmiä: joko perinteistä Kiljusen herrasväkeä tai sitten koulukiusaamistarinoita, joissa on selkeät roolit ja ilmeinen opetus. Tampereen teatterikesän ohjelmistossa on tänä vuonna esimerkiksi Tänään koulun jälkeen ja Meganin tarina, jotka kertovat nuorista nuorille. Molemmat käsittelevät koulukiusaamista. (HS57.)

Yhteinen tekijä kaikille selittävän kehyksen alle laitetuille artikkeleille on, että ne käsittelevät kiusaajaa hyvin varovaisesti. Uutiset eivät ole liian provosoivia tai hyökkäviä, eivätkä ne myöskään maalaa kiusaajasta yltiöpositiivista kuvaa. Mauttomuuden linjaa ei haluta ylittää vaan asiat pyritään esittämään rakentavasti. Hyvä esimerkki tästä on Mannerheimista kertova artikkeli, jossa häntä kuvataan sanoilla ”reppana” ja ”häirikkö”, koska hän oli kiusaaja. Suomalaisena kansallissankarina hänen mainettaan ei haluta loata liikaa, toimintaa pyritään vain selittämään (HS116).

Menestys ei sittenkään riippunut tuurista - - Mannerheim oli tahto- ja uraihminen henkeen ja vereen. Hänellä oli uskomaton armonlahja tehdä vaikutus: voittaa puolelleen ihmisiä, miehiä, naisia, ylhäisiä ja lopulta rahvastakin. Lopulta hän otti onnettarelta juuri sen mitä ansaitsikin. (HS116.)

Kuten syyttävässä ja puolustavassa kehyksessä, myös selittävän alle luokiteltavissa jutuissa kuvilla oli suuri merkitys uutisoinnin kannalta. Joskus kuviin on voitu lisätä myös tekstiä ja esimerkiksi ympyrädiagrammi (HS118). Näiden avulla pyrittiin kuvailemaan tarkasti kiusaajaa ja kiinnittämään lukijan huomio haluttuun asiaan.

Aineistoa läpikäydessä kävi ilmi, että selittävän kehyksen kategorian jutuissa nousi useasti esille paljon keskustelua herättänyt KiVa Koulu- hanke, johon vedotaan niin asiantuntijoiden, vanhempien kuin kiusaamisosapuoltenkin näkökulmista (HS56, HS59, HS82).

”Suomalainen, koulukiusaamisen vähentämiseen tähdätty Kiva Koulu -ohjelma on herättänyt kansainvälistä nettihuomiota” (HS82).

”Yksi Kiva koulu -kyselyn ongelmista on se, että kiusatuiksi lasketaan vain ne, joita on kiusattu vähintään kaksi tai kolme kertaa kuussa” (HS59).

Ahtolan mukaan kouluissa ajateltiin ennen, että kiusaaminen on yksilön ongelma ja ratkaisu saattaa olla koulun vaihtaminen. Nyt ymmärretään, että ongelman taustalla on yleensä huono ryhmädynamiikka, jonka seurauksena joku uhritetaan ja joku hakee valtaa ryhmässä alistamalla muita. Kiva Koulu -hanke on hänen mielestään toimiva tapa keskittyä ryhmädynamiikan parantamiseen. (HS56.)

Helsingin Sanomat käytti usein Kivaa Koulua uutisointikikkanaan, kun kiusaajan roolia ja toimintaa selitettiin. Sillä on tarkoitus viestittää lukijalle, että ongelma on olemassa ja sitä varten ollaan tekemässä jotain. Uutiset rakentuivat tyypillisesti niin, että kiusaajan toimintaa selitettiin artikkeleissa joko negatiivisesti, positiivisesti luoden toiveen paremmasta ja taustaksi kerättiin prosentteja, kuinka paljon kiusaamista on ja miten paljon kiusaaja kiusaa.

Selittäviin artikkeleihin mahtui myös juttuja, joissa kiusaajan käytöstä pyrittiin selittämään ja toteamaan myös sosiaalisen statuksen kautta (HS31, HS40). Esimerkiksi ottamalla haastateltavaksi julkisuuden henkilön, saadaan huomiota kiusaajalle, kiusatuille kuin kiusaamisellekin. Jos julkkis on kokenut esimerkiksi itse kiusaamista, hänen sosiaalista asemaansa käytetään hyväksi kääntämällä huomio kiusaajaan ja tämän tekoihin. Mitä enemmän uhrin taustasta kerrotaan, sitä tehokkaampi painoarvo jutulla itsellään on. Toisin sanoen, mitä tunnetumpi julkisuuden henkilö on kyseessä, sitä paremmin hänen kiusaamisesta kertova artikkelinsa saa näkyvyyttä. Näin voi esimerkiksi, kuten

tässä kehyksessä, selittää kiusaajan toimintaa laajemmin. Lukijan huomion kiinnittää ennemmin tunnettu nimi kuin tavallinen kansalainen ja uutinen jää näin mieleen.

Rosa Meriläinen koki opettajien oppilaille langettamat rangaistukset sattumanvaraisina ja epäoikeudenmukaisina. Hymytyttö-palkintokin saattoi mennä kiusaajalle. Meriläinen on tyytyväinen, että nykyisin kouluissa asiat tuntuvat olevan paremmin. Kiusaamista pyritään estämään kokonaisvaltaisemmin. Ainakin Meriläisen lapsen käymässä koulussa hyvään koulu- ja luokkahenkeen kiinnitetään huomiota. Koko ryhmä opettelee ryhmätaitoja, klikkiytymistä vältetään vaihtamalla järjestystä - - (HS40.)

Julkisten käyttäminen uutisissa on hyvä keino myös siten, että artikkelin voi tulkita monin eri tavoin. Aineistossa oli tyypillistä, että suoraan kerrontaan mahtui piiloilmaisuja. Esimerkiksi edeltävään lainaukseen viitaten Meriläinen kertoo paitsi taustastaan, mutta siinä on myös toteavaa näkökulmaa. Hän toteaa kokeneensa rangaistukset kiusaajia kohtaan epäreiluina ja julkisuuden henkilönä hänellä on valtaa sanoa näin. Ihminen, jolla on vaikutusvaltaa, pystyy uutisissa keräämään huomion haluamallaan tavalla ja lukijan käsitys muokkautuu sen mukaan. Tässä tapauksessa Meriläisen maineen tuntien uutisessa käytetään hyväksi hänen saavutuksiaan poliitikkona ja kirjailijana, jolla sattuu olemaan kiusaamistausta. Tässä tapauksessa mitä korkeampi asema on, sitä enemmän kiusaajan toimintaa pystyy kuvailemaan ja hän toimintaansa selittää joko negatiivisesti, positiivisesti tai yhdistämällä kumpiakin elementtejä.

Julkisten lisäksi toinen tapa käyttää statusta hyväksi oli selittää kiusaajan toimintaa nuorista kerrovilla artikkeleilla. Artikkeleissa, missä käsiteltiin lapsiin ja nuoriin liittyvää kiusaamista, roolit oli luokiteltu hyvin tarkasti. Vuodelta 2015 peräisin olevassa artikkelissa kerrottiin tutkimuksesta, jossa käsiteltiin teinityttöjen roolien muodostumista termein ”tavikset”, ”suositut” ja ”kiusatut” (HS52). Tässä artikkelissa on käytetty hyväksi yleistä mielikuvaa tyttöjen välisestä tiukasta arvoasteikosta ja tekemällä siitä juttu (toisin sanoen kiusaajan toimintaa selitetään vetoamalla sosiaaliseen statukseen: mitä epäsuositumpi on, sitä herkemmin kiusaaja kiusaa). Tämä samalla kätevä uutisointitapa, koska aihe on tuttu nuorten keskuudessa.

”Kaverisuhteiden määrä, kavereiden status, ulospäinsuuntautuneisuus ja suhteet poikiin. Jos teini-ikäisellä tytöllä on näitä kaikkia, hän kuuluu todennäköisesti koulunsa suosituimpiin tyttöihin” (HS52).

Helsingin Sanomien jutuista syntyy lukuisia mielikuvia lukijoille, etenkin kiusaamista koskevissa jutuissa. Mielikuva perustuu aina johonkin, joten on selvää, että tapa miten uutisoidaan vaikuttaa myös mielipiteisiin. Jos kiusaajan käytöksestä halutaan tuoda tietty olettamus median keinoin esille, käytetään jo valmiiksi luotuja mielikuvia (edellä mainittu tyttöjen sosiaalinen vallankäyttö) hyväksi

luomaan uusia. Eli selittävässä artikkeleissa voi myös käydä niin, että mielikuvat osoittautuvat vääriksi, vahvistuvat tai voivat jopa muuttua kokonaan.

Toinen näkökulma mielikuvien luomisesta aineistossa oli käyttää kikkana tavaroita (HS56). Hyvin yksinkertaiselta kuulostava idea oli kiusaajan roolin selittämisen kannalta erittäin tehokas uutisointikeino. Siinä missä nuorten välistä kiusaamista käsitellään ihmissuhteiden kautta, lapsilla pääpaino kohdistui materiaan. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että artikkeli pyrkii selittämään lasten välisissä kiusaamistapauksissa kiusaajan toimintaa tavaroiden käytöllä (kallis tavara herättää kateutta ja kiusaamista, lehti tekee siitä jutun, koska tietää sen herättävän huomiota), jotka vastaavat nuorten ihmissuhteiden arvoasteikkoa.

”Kaikkien samanlaisten tavaroiden ja vaatteiden ostaminen voi Ahtolan mukaan paremmin lisätä kiusaamista, kun asiaa tarkastellaan laajemmassa mittakaavassa” (HS56).

Edeltävä lainaus osoittaa, että kiusaajan toimintaa pyrittiin selittämään paitsi eri ihmisten näkökulmista, mutta myös muita keinoja käyttäen. Tavaroilla, ilmiöillä, kampanjoilla ja hankkeilla monipuolistetaan uutisointia ja se luo kuvan, että kiusaajan käytöstä pyritään perustelemaan monin eri tavoin: sekä ihmissuhteista kertovilla jutuilla mutta myös edellä luettelemillani esimerkeillä.

4.4 Vaativa

Vaativuus oli kehyksistä toiseksi suppein: sen alle meni 15 artikkelia. Vaativuuden kehys on lähellä syyllistämisen kehystä, mutta artikkeleista nousi ilmi keskeisiä eroja, jotka mahdollistavat niiden luokittelun omaan kategoriaansa.

Uutisoinnissa korostuivat erityisesti vanhempien näkökulmat (HS16, HS95). He tuomitsivat kiusaajan teot ja vaativat esimerkiksi kouluja ja yhteiskuntaa tarttumaan kiusaamiseen. Artikkelit olivat syyllistävän sävyn tavoin hyvin kärkkäitä, mutta niissä huomio kiinnittyi kiusaajan syyttämisen sijaan muihin tahoihin.

Suurin osa ainakin lievestä koulukiusaamistapauksista selviäisi nopeasti, jos vanhemmat pystyisivät panemaan tunteensa hetkeksi sivuun. Ei kannata heti huutaa apuun poliisia, nimitellä kiusaajaa häiriintyneeksi tai vaatia tätä vaihtamaan koulua. Jos taas omaa lasta syytetään kiusaamisesta, kannattaa harkita hetki ennen kuin siirtyy puolustusasemiin. (HS16.)

Lasten kasvatusta yhteiskuntaan alkaa kotoa, mutta jo päiväkodista lähtien ammattikasvat-
tajien tehtävä on huolehtia omissa toimintaympäristöissään, ettei ketään jätetä yksin.
Vanhempien on tuettava tätä tavoitetta ehdoilla. Aikuisten on aktiivisella tарттumisella voi-
tettava lasten luottamus siihen, että kiusaamiselle pystytään tekemään jotain. (HS95.)

Kiusaajan suhtaudutaan tietyllä tavalla ymmärtäväisesti, kuten edeltävissä lainauksissa tulee ilmi.
Se jää siitä huolimatta kuitenkin vaativuuden varjoon, sillä uutinen kääntää huomionsa kiusaajan
vanhempiin. Uutena havaintona nousi esille, että vastuuta laitettiin myös kiusatun perheen harti-
oille.

Vanhempien lisäksi aineistosta nousi esille juttuja, joissa vaadittiin opettajien puuttuvan enemmän
kiusaajan toimintaan (HS90). Artikkelin tarkoituksena on pistää lukija miettimään ja pohtimaan, että
onko asialle tehty kaikki tarpeellinen. Lisäksi uutisointimenetelmänä käytetään jo valmista tietoa ja
oletusta, että kiusaaminen on kouluissa yleistä. Kun tämä tiedetään, on siitä helpompi kirjoittaa.

Ikävä kyllä tämänkaltaiset -näennäistoimet ovat merkki siitä, että liian moni opettaja on
sulkenut silmänsä opetustyötä häiritsevältä ilmiöltä. Edelleenkin kouluissa painotetaan
oppiaine-ennätysten saavuttamista enemmän kuin oppilaiden oikeutta turvalliseen opis-
keluympäristöön. Koulujen puhtoiset julkisivut eivät kestä, että arkipäiväisen ilmiön laa-
juus myönnettäisiin oppilaille ja heidän huoltajilleen. Laadukkaan oppilasmaterian virtaa
oppilaitoksiin ei haluta padota. (HS90.)

Kiusaaja ja koulu kulkevat uutisoinnissa vahvasti rinnakkain. Lähes puolet tämän kehyksen artik-
keleista liittyi jollain tavalla koulukiusaamiseen. Myös tapa jolla kerrotaan, on keskeinen: millainen
sävy uutisessa on? Vaativan ja syyttävän sävyn raja on häilyvä: periaatteessa jutusta voi löytyä
kumpaakin. Erottaakseen nämä kaksi käsitettä toisistaan artikkeleista täytyy muodostaa kokonais-
käsitys, jotta se voidaan luokitella eri ryhmiin. Vaativuuteen kallistuessa keskeistä on lopulta se,
että kiusaaja on niin sanotusti taustalla, eikä syyttävä sormi kohdistu suoraan häneen.

Jutut tämän kehyksen alla sisältävät tiettyjä substantiiveja, jotka toistuivat jutusta toiseen ja tekevät
niistä omanlaisensa uutisointikeinon. Esimerkiksi suru (HS144), tiukkuus ja moittiminen (HS129)
ovat lähellä vaativuuden tunnetta. Näiden avulla uutisointia muokataan sellaiseksi, miten sen kat-
sotaan parhaiten tepsivän lukijaan.

Yksi keskeisimmistä huomioista miten vaativuuden kehyksessä uutisoitiin kiusaajasta, oli myös uu-
tisten tyyppi. Esimerkiksi jos kyseessä on Kotimaa-kategoriassa oleva uutinen (HS128) tai mieli-
pide, ne vaikuttavat automaattisesti uutisoinnin tapaan ja laatuun. Asenteen eron voi huomata jo

otsikossa, joka on osoittautunut hyvin tehokkaaksi tavaksi ilmaista mielipiteitä ja ohjata juttua haluttuun suuntaan. Vaativuudellakin on olemassa eri muotoja, jotka nousivat esille kehyksen avulla.

Esimerkki Helsingin Sanomien tavasta käyttää erilaisia, toisistaan vain hieman eroavia ilmaisukeinoja:

Suora, mutta maltillinen ilmaisu sisältää niin sanotun ”piilovaatimuksen.” Kiusaaja nähdään uutisessa paikasta toiseen heitettävänä riippakivenä. Uutisesta tulee kuva, että hän on ongelma, josta kukaan ei oikein osaa tai halua ottaa vastuuta.

”Lakialoite koulukiusaajan siirrosta toiseen kouluun etenee – opettajien etujärjestö ei innostu” (HS128).

Suora ilmaisu ilman kaunisteluja taas luo juttuun terävemmän sävyn. Vaativuus suorastaan puskee läpi ja pyrkii saamaan lukijan kyseenalaistamaan kiusaajan oikeudet.

”Käräjätuomari vaatii kouluja ilmoittamaan yli 15-vuotiaat kiusaajat poliisille – Koulun henkilökunta ei saisi olla liian sinisilmäistä” (HS101).

Sitten on vielä kolmas vaatimuksen muoto, joka on aseteltu kysymykseksi. Sen vaatimustaso on varovaisempi, mutta silti komentava. Yleensä tällaisissa uutisissa käytettiin nuorten mielipiteitä.

”Kaksi peruskoululaista mielipidekirjoituksessa: Määrääkö ihonväri ihmisen kohtelun?” (HS107).

Se, mikä yhdistää kaikkia tämän kehyksen artikkeleita, tiivistää niiden ydinsanoman. Yleinen huomio oli, että kaikissa artikkeleissa ihmeteltiin, miten kiusaaminen vain jatkuu ja jatkuu eikä ongelmaa saada ratkottua. Uutisointi rakentui sen asian ympärille niin vanhempien, opettajien kuin muidenkin näkökulmasta. Ja se puolestaan pistää kiusaajan toiminnan vaatimaan valoon.

”Kouluterveyskyselyn mukaan kiusatuiksi tulleista lukiolaisista ja ammattikoululaisista valtaosa kokee, etteivät koulun aikuiset puuttuneet kiusaamiseen” (HS12).

”Kun välitunnilla tai koulu-matkalla koulutoveri anastaa toisen omaisuutta väkivaltaa käyttäen, puhutaan kiusaamisesta. Kun samanlainen teko tapahtuu illalla asematunnelissa, kyseessä on ryöstö. Olisiko aika puhua asioista niiden oikeilla nimillä?” (HS102).

”Loppuputulos on, että lapsi velvoitetaan kertomaan päiväkodin työntekijöille, milloin kiusaamista tapahtuu. Sitä lapsi ei mielellään tee, koska ei halua kannella ”kavereistaan”. Joten kiusaamista ei tapahdu!” (HS144).

Tiivistetysti Helsingin Sanomat tuo siis ansiokkaasti esille uutisoinnissaan vaativuutta ja sen, että kiusaajan toiminta ei ole aina hänen vastuullaan. Se on itsestään selvä asia, jota artikkeleilla pyrittiin nostamaan.

4.5 Moniselitteinen, luokittelematon

Pieni osa artikkeleista voitiin luokitella kategoriaan ”moniselitteinen”, joita oli yhdeksän kappaletta. Nämä artikkelit jäivät jäljelle muiden kehysten valmistuttua eivätkä lukemisen jälkeen sopineet niistä mihinkään, jolloin niille täytyi keksiä oma määritelmä. Uutisia ei voinut suoraan lajitella syyttävän, puolustavan, selittävän tai vaativan kehysten alle. Niissä ei joko mainita suoraan kiusaamisesta (vaikka yhteyksiä aiheeseen on löydettävissä), niistä löytyi elementtejä useampaan kehykseen tai selkeää linkkiä kiusaajaan ei ollut ollenkaan. Joka tapauksessa jutuista löytyi asioita, jotka mahdollistavat niiden kuvailun omassa kategoriassaan.

Ero aiempaan neljään kehykseen on esimerkiksi siinä, että jutussa missä käsitellään kiusattua eikä mainita itse kiusaajaa ollenkaan, voidaan silti löytää tapoja, miten hänestä uutisoidaan (HS68).

”Me motoristit olemme samaa porukkaa riippumatta rodusta, pyörän merkistä, naisesta tai miehestä. Me autamme toisia, ja morjenstamme tien päällä. Niinhän koululainenkin omassa koulussaan on samaa porukkaa, ja on todella tyhmää kiusata oman porukan jäseniä” (HS68).

Edeltävässä lainauksessa viitataan vuonna 2015 järjestettyyn Motoristit-koulukiusaamista-vastaan-tapahtumaan, jossa moottoripyöräjengiläiset kiersivät helsinkiläisissä kouluissa puhumassa koulukiusaamisen kitkemisestä. Uutisointi perustuu ensisijaisesti kiusatun puolustamiseen, mutta rivien välistä voi löytää tiettyjä kiusaajaan viittaavia asioita. Ensinnäkin tapa uutisoida yltiöpositiivisesti ja ylistäen kiusaamisen vastaista toimintaa antaa kuvan, että kiusaajaa syytetään ankarasti teoistaan. Toiseksi, uutisessa on havaittavissa myös ymmärryksen makua, sillä kiusaaja ei tajua kuinka typeriä hänen tekonsa ovat.

Toinen keskeinen tekijä oli käyttää uutisoinnissa kampanjoita, jotka keräävät uutisarvoa (HS103). Tämän tyyppisten juttujen tarkoituksena on nostaa esille kiusaaja sekä negatiivisessa että myönteisessä valossa. Lisäksi aiheen harvinaisuus lisää uutisen erikoisuutta. Aineistossa nousi esille vain harva tapaus, missä kiusattua puolustaa joku.

Syykuisena perjantaina kolme vuotta sitten 16-vuotias Eveliina Söderström istui kotonaan ja luki Iltalehteä. Yksi uutinen lehdessä pysäytti. Siinä kerrottiin äidistä ja hänen koulukiusatusta ja yksinäisestä tyttärestään. Tytön syntymäpäivä oli ollut edessä, mutta hänellä ei ollut ketään, jonka kanssa juhlia. Äiti oli esittänyt toiveen: hän oli pyytänyt netissä vieraita ihmisiä lähettämään tyttärelleen syntymäpäiväkortteja. (HS103.)

Huomionarvoista on, että tunteisiin vetoava, hyvän asian puolesta kertova artikkeli pyrkii ottamaan lukijan arvomaailmasta tiukan otteen. Mitä sympaattisemman kuvan Helsingin Sanomat onnistuu antamaan, sitä myönteisemmän mielipidevyöryn se saa aikaan. Mutta jos uutisointi on negatiivista, se aiheuttaa närkästystä lukijoissa. Kiusaajan roolin käsitteleminen on siis myös uutisoinnin lisäksi lukijoiden mielipiteiden varassa. Helsingin Sanomien jutuissa voi jättää kommentteja ja niitä oli myös aineiston artikkeleissa. Uutisointi tapahtuu siis paljon myös lukijoiden ehdoilla ja jutut kiusaajasta syntyvät sen mukaan, onko kanta positiivinen vai negatiivinen.

Uutisissa korostuu median valta ja kiusaajaa käsitellään sen mukaisesti (HS70). Tässä tapauksessa uutisointikeinona käytetään menetelmää, missä artikkeli muutetaan yleisestä kerronnasta yksittäisen henkilön näkökulmaksi heti aloituskappaleessa.

”Sinillä oli ollut taas turhauttava koulupäivä. Tuntui kuin kukaan ei olisi edes huomannut häntä, eivät edes harvat kaverit. Facebookissakin seinä oli tyhjä, vaikka hänellä oli syntymäpäivä. Hän kirjautui ulos ja takaisin sisään – tällä kertaa uudella nimellä” (HS70).

Sävyn lisäksi jutuissa on keskeistä, missä muodossa ne ovat kirjoitettu. Tämä yksinkertainen keino vaikuttaa siihen, missä valossa ja miten kiusaajasta uutisoidaan. Onko sävy syyttävä, puolustava, vaativa vai jotain muuta? Helsingin Sanomat voidaan jakaa tämän kannalta kahteen uutisointitapaan:

1. Jos uutinen on esimerkiksi täyttä asiatekstiä ilman kirjoittajan henkilökohtaista näkemystä, aineistosta selvisi uutistavan olevan paljon armeliaampi kiusaajaa kohtaan. Koska Helsingin Sanomista puhutaan valtakunnan ykkösmedianana, ilmaisutapaa tulee käyttää harkiten. Kiusaaja nostetaan samalle viivalle kiusatun kanssa, vaikka yleinen oletamus tekee hänestä usein välittömän pahan.
2. Mielipidekirjoitukset ja kolumnit perustuvat yksittäisen henkilön näkemyksiin ja mielipiteisiin, missä kirjoitustyyli on paljon vapaampi. Näissä kiusaajan asemaa on helpompi kyseenalaistaa ja syyttää häntä.

Moniselitteiset ja luokittelemattomat artikkelit kuvaavat hyvin kehyksen nimeä, sillä ne antavat lukijalle mahdollisuuden tulkita uutisen sisällön oman mielen mukaan tai jättävät viestin jopa hieman auki (HS49). Jos uutisessa mainitaan kerran sana ”kiusaaminen”, ”kiusattu” tai ”kiusaaja”, se kiinnittää asiasta kiinnostuvan huomion ja hän avaa jutun hyvin todennäköisesti. Kaikki Helsingin Sanomien artikkelit eivät kerro suoraan kiusaamisesta, vaan jutussa saattaa esiintyä vain yksi aiheeseen viittaava sana ja lukija joutuu itse päättämään, mistä on kyse. Tämä kertoo siitä, että kiusaajalle voi löytyä useita eri nimityksiä ja näkemyksiä joista jokainen on erilainen.

Missään kehyksen artikkeleissa ei ilmennyt suurta dramatiikkaa, mikä on mielenkiintoinen vastakohta positiiviselle uutisoinnille. Sen sijaan uutisista herää helposti kysymys, että miten tämä liittyy aiheeseen? Termit ilman selvää asiayhteyttä jättävät kysymyksiä auki, mikä on hämmentävää uutisoinnin selkeyden kannalta (HS115).

Ratkaisuksi häiriökäyttäytymiseen koululuokissa on esitetty jopa oppituntien talentamista valvontakameroilla. Tätä ei pidä tehdä. Kameravalvonnan tuominen kouluihin ei ratkaise kasvatuksellisia haasteita. Jatkuva kameravalvonta muuttaisi luokkahuonetta oppimisen ja opettamisen tilana. Luottamus ja kunnioitus opettajan ja oppilaiden välillä jäisi yhä enemmän epäluulon ja pelon jalkoihin. (HS115.)

Ilman tarkennusta auki jätettävä uutinen osoittautui varsin yleiseksi ongelmaksi tässä kehyksessä. Yleisesti Helsingin Sanomat osaa pitää selkeän linjan jutuissaan, mutta se osaa myös hämmentää lukijaa. Tämä on kiusaajan aseman kannalta vaikeaa ja jopa kiusallista, sillä vääräksi tarkoitettu tulkinta jää ihmisten mieliin ja median korostamana elää vielä sitkeämmin. Tarkoittaen siis sitä, että artikkelin pitäisi sisältää otsikkoa vastaavaa sisältöä, eikä johtaa lukijaa harhaan uutisoimalla jos-tain aivan muusta ”kiusaaja” tai ”kiusaaminen” hakusanan avulla.

5 JOHTOPÄÄTÖKSET

5.1 Kiusaajan rooli ei ole yksiselitteinen Helsingin Sanomien artikkeleissa

Tutkielmani oli tarkoitus selvittää, millä tavoin ja miten Helsingin Sanomat kuvaa kiusaajaa artikkeleissaan. Aineiston pohjalta luotujen kehysten perusteella kävi ilmi, että suhtautumistapoja oli monia. Vajaaseen 150 juttuun mahtui paljon erilaisia näkemyksiä ja oletuksia, jotka käsittelivät samaa asiaa, mutta loppujen lopuksi olivat silti lähellä toisiaan. Etenkin vaativuus ja syyttäminen kulkevat lähes todella lähekkäin ja raja niiden välillä on häilyvä. Lisäksi selittäminen ja syyllistäminen ovat myös kytköksissä toisiinsa ja monet artikkelit sisälsivät kaikkia piirteitä sekaisin, mutta selkeyden vuoksi ne oli eroteltava toisistaan eri kehyksiin. Helsingin Sanomat käyttää yllättävän paljon asiantuntijoiden näkemyksiä kuvailemaan kiusaajan ja kiusatun roolia ja pyrkii lähes jatkuvasti kyseenalaistamaan ne. Tämän todisti puolustava kehys, jossa kiusaaja nähtiin jopa osittain myönteisessä valossa.

Kehysten perusteella on pääteltävissä, että ihmiset suhtautuvat yleensä hyvin jyrkästi ja vaativasti kiusaajaan, mutta kanta ei ollut täysin ehdoton aineiston tutkimisen jälkeen, sillä hänestä syntyy myös positiivista uutisointia. Kiusaaja ei siis ole automaattisesti paha vaan hänen tekojaan myös puolustellaan, mutta uutisista näkyivät myös vaativuus ja selittäminen eri tavoin, joissa mielipiteet jakautuivat (positiiviset, negatiiviset, ei osaa sanoa).

Negatiivisena johtopäätöksenä ilmeni viimeisen kehysten muutamien artikkelien harhaanjohtavuus ja asiayhteyden katkeaminen. Pelkkä yksi kiusaamisesta kertova sana esimerkiksi otsikossa muun uutisoinnin kulkiessa hieman asian vierestä saa lukijan hämilleen. Tämä tekee karhunpalveluksen myös kiusaajalle, sillä sitä kuvaa minkä media antaa (riippakivi, pahantekijä, reppana), on hankala pyyhkiä pois.

5.2 Kiusaaminen ja kiusaaja ovat jatkuva uutisoinnin aihe Helsingin Sanomissa

Kehykset toivat esille sen, että kiusaaminen ja kiusaaja saavat jatkuvasti paljon tilaa Helsingin Sanomien uutisoinnissa. Vaativa kehys nostaa esille kysymyksen, että miksi kiusaaminen vain jatkuu

ja kiusaaja saa harjoittaa toimintaansa. Tämä kertoo kiusaajan tekemisten nähtävän niin isona ja vakavana ongelmana, joka ansaitsee uutisarvoa vuodesta toiseen.

Helsingin Sanomat käyttää varsin näkyviä keinoja käsitellessään kiusaajaa. Uutisoinnissa käytetään niin perheitä, opettajia, kiusattujen tarinoita, faktoja, kärsimyksiä, onnistumisia kuin julkkiksia. Valikoiman laajuus antaa mahdollisuuden tarkastella kiusaajaa useista eri näkökulmista. Mielipide-osiot täyttyvät turhautuneiden ihmisten kommenteista ja opettajat ynnä muut aikuiset kertovat kilpaa kiusatun ja kiusaajan välisestä vastakkainasettelusta.

Jatkuva uutisointi laittaa kiusaajan hartioille melkoisen painolastin. Sitä enemmän kiusaamisesta tehdään juttuja, se kertoo, että ongelma on edelleen olemassa. Tämä on pääteltävissä syylistävän kehyksen avulla: koska suurin osa näkemyksistä oli negatiivisia ja syyttäviä, ne saavat tilaa uutisissa. Jos kanta olisi pelkästään positiivinen, kiusaajasta uutisoitaisiin todennäköisesti harvemmin.

Kehyksiä tutkimalla esille nousi yhtenä uutisointiaiheena paljon huomiota herättänyt Kiva Kouluhanke, johon kiusaajan kohdalla Helsingin Sanomat vetoaa hyvin usein. Tästä päätellen uutisoinnin voi lajitella kahteen tapaan: kiusattua koskevat myönteiset ja puolustavat artikkelit, kun taas kiusaajaan kohdistuvat negatiiviset, kielteiset ja vaativat jutut.

Helsingin Sanomat selkeästi tietää, mitkä keinot kiinnittävät lukijan huomion. Välillä kiusaajan toiminnasta ja roolista voi lukea suoraan, välillä uutisen idea on luotava rivien välistä. Kiusaajan roolia käsitellään mediassa hyvin paljon kiusatun kautta, minkä aineisto osoitti useamman kerran. Suoria tarinoita kiusaajasta ei juurikaan löytynyt, vaan roolia piti ymmärtää suurimmaksi osaksi kiusatun silmin eli siten millaisen kuvan hän ja media kiusaajasta luovat.

5.3 Media muokkaa kiusaajasta syntyviä mielikuvia paljon

Kaikissa kehyksissä, mutta etenkin vaativuudessa painoarvo oli mielikuvilla, joita lukijalle uutisten perusteella annetaan. Koska Helsingin Sanomat on yksi Suomen valtamedioista suurine lukijakuntineen, se luo väistämättä uutisoinnissa erilaisia mielikuvia. Nämä ovat keinoja, joita media käyttää hyväksi johdatellessaan lukijaa haluamaansa suuntaan.

Johtopäätökset Helsingin Sanomien luomista mielikuvista vastaavat osittain erinomaisesti tutkielman pääkysymykseen: miten kiusaajaa tuodaan uutisissa esille ja millä tavoin se näkyy? Tarkoitan tällä sitä, että aineistoissa käytetään keinoja olettamuksia, stereotypioita ja mielikuvia tuomaan kiusaajaa esille halutussa valossa.

Jokaisen kehyksen voi luokitella mielikuvien perusteella: syyllistävä maalaa kiusatusta pahantekijän, puolustava uhrin kuten kiusattu, selittävä tavallisen ihmisen vikoineen ja positiivisine puolineen, vaativa ylivoimaisen uhkan jota vastaan on hankala taistella ja moniselitteinen on yhdistelmä kaikkia edellisiä.

Mielikuvat perustuvat yleensä oletuksiin, joita kiusaajasta on. Media yleensä ja uutismedia johon Helsingin Sanomat kuuluu, hakevat inspiraatioita ja tietoa uutisiinsa ympäröivästä maailmasta. Yleensä ensimmäinen mielikuva mikä kiusaajasta tulee, on koulukiusaaminen. Niinpä media käyttää hyväkseen tätä olettamusta ja uutisoi koulukiusaamiseen liittyvistä asioista. Aineiston artikkeleista hyvin moni liittyi koulukiusaamiseen, mikä osoittaa koulun ja kiusaajan olevan tiukasti yhtä ihmisten mielissä.

Negatiivista mielikuvien käytössä on se, että lukija voi olettaa jonkin asian olevan totta, vaikka näin ei ole. Jos Helsingin Sanomien sivuilla lukee jotain kiusaajasta, sitä ei helposti kyseenalaisteta. Tämä muokkaa kiusaajasta tietyn kuvan, vaikka asiat voisivat olla todellisuudessa toisin. Lisäksi tähän pätee myös yksittäisen ihmisen näkökulma, kuten luomiini kehyksiin: jokainen tulkitsee kiusaajan roolin uutisissa eri tavoin. Yhtä oikeaa tapaa ei ole olemassa ja sitä media osaa käyttää hyväkseen suorastaan loistavasti.

5.4 Pelkkä sisältö ei kerro uutisesta kaikkea

Luomieni kehysten rinnalla juttujen sisällön lisäksi pienet yksityiskohdat artikkeleissa ovat tehokkaita uutisoinnissa. Helsingin Sanomat käyttää paljon todella värikkäitä ja kärkkäitä otsikoita, jotka riittävät jo valmiiksi määrittelemään ainakin osittain, millaisessa roolissa kiusaaja jutussa esiintyy. Ero suoralla ja pehmeällä ilmaisulla on valtava: se riittää muuttamaan uutisen sävyä ja olettamuksia siitä, mitä se mahtaa pitää sisällään.

Otsikoiden lisäksi nostan esille kuvat ja ingressit. Moni lukija ei välttämättä edes huomaa, kuinka paljon yksi lause voi kokonaisesta uutisesta kertoa. Ne ovat uutisoinnin kannalta tärkeitä, sillä ingressi tiivistää artikkelien olennaisen sanoman. Helsingin Sanomat luottaa sekä tehokkaisiin virkkeisiin että kuviin yhdistelemällä niitä erilaisten juttujen kanssa. Tehokeinoja ovat myös diagrammit ja faktalaatikot, joilla voi päätellä kiusaajan roolista mediassa, vaikka artikkeli olisi vain kiusatun oma tarina surullisesta ihmiskohtalostaan.

Pienet yksityiskohdat muokataan lukijaa ajatellen: jos kiusaajasta puhutaan syyttävään sävyyn, otsikko muokataan provosoivaksi ja se kiinnittää huomion. Jos taas kiusaajaa korostetaan uutisessa myönteisesti, käytetään lempeämpää ja maltillisempaa lähestymistapaa. Myös kategoriat vaikuttavat: Kotimaa-, Tiede- ja Mielipide-osiot ovat kaikki täysin toisistaan poikkeavia uutistyyppejä, ja niissä kiusaajaa kuvaillaan myös eri tavoin: viralliseen sävyyn tai siten, että mielipiteen voi ilmaista hieman vapaammin.

6 POHDINTA

Tutkielman päähenkilö, kiusaaja ja hänen roolinsa Helsingin Sanomien uutisoinnissa olivat todella mielenkiintoinen tutkimuskohde. Pureutuminen kiusaajan maailmaan toi esille ihan erilaisen näkökulman kuin että olisin lähtenyt käsittelemään uutisia kiusatun näkökulmasta. Tutkimustulosten perusteella jää hieman hämmentävä tunne siitä, että miksi yhdessä maan suurimmista uutismedioista nostetaan kiusaajaa esille kiusattua vähemmän?

Kehysanalyysi tutkimusmenetelmänä on todella hyödyllinen. Vaikka aluksi kehysten määrittely oli hieman hankalaa, uutisista syntyi selkeät näkemykset siihen millaista roolia kiusaaja Helsingin Sanomien artikkeleissa kantaa. Oletamus saattaa olla, että sietämätön pahantekijä, mutta asia ei ole niin yksinkertainen. Kiusaaja on lopulta itsekkin vain ihminen ja näkemykset hänestä perustuvat median luomiin mielikuviin ja mielipiteisiin.

Aineistosta löytyvä jatkuva vastakkainasettelu kiusaaja vastaan kiusattu on mielenkiintoinen. Oli merkittävää huomata, kuinka paljon enemmän kiusaajan toimintaa joutuu lukemaan rivien välistä eikä suoraan hänen itsensä näkökulmasta. Tällainen uutisointi antaa hieman yksipuolisen kuvan, sillä se ei kohtelee kiusaajaa ja kiusattua samalla tavalla. Lisäksi korostamalla omaa kärsimystään uutisissa kiusattu kyllä saa haluamansa huomion, mutta se automaattisesti loka kiusaajaa vailla puolustautumismahdollisuutta.

Uutismediana Helsingin Sanomat ottaa hyvin laajasti kantaa kiusaamiseen. Siksi tutkielmani kanalta kehystäminen sopi erinomaisesti tutkimusmenetelmäksi tarkastellessani kiusaajan roolia. Esille nousi asioita joita en olisi edes huomannut kuten se, että kiusaajaa jopa puolustetaan. Olen aina yksipuolisesti kuvitellut kiusaajaan olevan paha, vailla hyviä ominaisuuksia. Mutta aineisto toi esille positiivisiakin puolia ja se on hyvä vastapaino negatiivisille yleiskäsityksille.

Helsingin Sanomien selkeälinjaisen uutisoinnin joukkoon mahtui myös artikkeleita, jotka jäivät hiukan epäselviksi. Tämä loi mielikuvan, että onko selkeästi kiusaamista koskevien artikkelien joukossa uutisia, jotka johtavat lukijaa harhaan. Moniselitteinen kehys kuvaa juuri sitä, miten yhteen pieneen uutiseen voi mahtua useita epäselviä piirteitä, jotka eivät suoranaisesti edes liity aihee-

seen. Selkeä punainen lanka katoaa, koska juttu saattaa sisältää vain yhden kiusaamiseen viittavan sanan tai sitten se mainitaan vain otsikossa, artikkelin sisällön olevan todellisuudessa kaikkea muuta, kuin kiusaamisesta kertovaa.

Teoriapohjassa esimerkkinä käyttämäni KiVa Koulu jakaa mielipiteet niin aineistossa kuin analyysiosiossakin. Paljon myönteisyyttä, mutta myös kritiikkiä saanut hanke kertoo tämän päivän yhteiskunnan asenteesta, kun kiusaamista puhutaan: paljon asialle tehdään ja on tehty, mutta mitä on saatu lopulta aikaseksi? Tämä on nähtävissä aineiston laajuudessa: koska materiaalia on neljän vuoden ajalta, kiusaaminen puhuttaa otsikoissa yhä.

Aineistosta yleensä voisin sanoa, että se on yllättävän Mielipideosio-painotteinen. Tämä kiinnitti huomioni jo prosessin alussa, kun aloin kerätä materiaalia analyysiä varten. Mielipide-juttuja oli kaiken kaikkiaan 54 jos vertaa muiden artikkelien määrään:

Kotimaa 20 kpl

Pääkirjoitukset 3 kpl

Kulttuuri 4 kpl

Ulkomaat 1 kpl

Päivän lehti 2 kpl

Sunnuntai- ja kuukausiliitteet 3 kpl

Kirja-arvostelu 1 kpl

Tiede 4 kpl

Radio ja TV 2 kpl

Hyvinvointi 2 kpl

Elämä 20 kpl

Nyt-liite 4 kpl

Teknologia 1 kpl

HS-Ilta 1 kpl

Kolumni 7 kpl

Kaupunki 11 kpl

Ihmiset 1 kpl

Lasten uutiset 2 kpl

Mieleeni tuli kysymys edeltävään luetteloon viitaten, että perustuuko kiusaajan roolin kuvailu mediassa vain ihmisten mielipiteisiin, ilman faktapohjaisia juttuja. Jouduin tosin pyörtämään puheeni aika nopeasti, kun analysoin asiantuntijoiden artikkeleita, joita oli useita.

Teoriapohjassa oli taas tarkoitus luoda yleiskuvaus kiusaamisesta kokonaisuudessaan ja siihen liittyvistä tekijöistä. Vaikka kiusaamistilanteen muut roolit kiusaajaa ja kiusattua lukuun ottamatta eivät olleet mukana analyysiosiossa, lukumäärät heidän osallisuudestaan kiusaamiseen olivat mielenkiintoisia lisätietoja. Uutena tietona tuli, että esimerkiksi nettikiusaaminen erotetaan aika selkeästi koulukiusaamisesta ja kiusaamistilanteen rooli- jaot ovat laajempia käsitteitä kuin voisi luulla. Myös se tuli uutena informaationa, että kiusaaminen tutkimusaiheena Suomessa on vasta vajaat 40 vuotta vanha. Olin kenties hieman yksinkertaisesti luullut median luoman kielteisen kuvan perusteella aiheen olevan niin monimutkainen, että siitä oltaisiin uutisoitu paljon kauemmin.

Alkaessani työstää kehyksiä jouduin kiinnittämään paljon huomiota erilaisiin yksityiskohtiin ja sitä kautta analysoimaan artikkeleita. Tämä harjaannutti kriittistä tarkastelua objektiivisena mediatutkijana ja se opetti pitämään silmät auki ja mielen avoinna. En varmasti enää tutkielman päättymisen jälkeen ajattele Helsingin Sanomien uutisointityylistä, saati kiusaajasta samalla tavalla.

Vaikka kaikki kehykset olivat omalla tavallaan erilaisia, ne ovat silti tosi lähekkäin. Tämä opetti sen, ettei kiusaajan toimintaa voi mitenkään luokitella vain yhteen kategoriaan, eikä mediaa voi kahlita käsittelemään kiusaamista vain yhdestä näkökulmasta. Joku pitää oikeana tapana rankaisemista, kun taas toinen haluaa ilmaista mielipiteensä rakentavasti. Mielestäni Helsingin Sanomiin mahtuvat kaikki näkemykset laidasta laitaan riippumatta lähtökohdista. Pääasia, että juttu on laadukkaasti tehty ja uskottava.

Kiusaajasta ja mediasta yleensä ei ole tehty paljon opinnäytetöitä Suomessa. Kovinkaan moni ei käsittele suoraan kiusaajaa, enemmän puhutaan sosiaalisesta mediasta ja syistä, miksi kiusaaja kiusaa. Kiusattu on silti kiusaamisen keskipiste ja tämän innoittamana halusin valita täysin erilaisen näkökannan.

Kehykseni olisivat varmasti olleet ainakin osittain erilaisia, jos olisin ottanut Helsingin Sanomien sijaan tai rinnalle jonkin muun uutismedian. Vaikka kiusaaminen on monia yhdistävä ja koskettava ilmiö, niin myös uutismedia vaikuttaa tapaan jolla kiusaajaa käsitellään. Helsingin Sanomat pitää

linjan sopivana eikä mieleeni jäänyt suurta dramatiikkaa, joka on hyvin tyypillinen kiusaamista käsittelevien artikkelien piirre. Se on hyvä asia, sillä draama vie usein ainakin osittain huomion artikkelin varsinaisesta sanomasta.

Koska määrittelemistäni viidestä kehyksestä vain yksi suoraan käsittelee kiusaajan puolustamista, aloin miettiä asiaa tältä kannalta. Mitä tapahtuisi, jos Helsingin Sanomissa olisi juttuja kiusaajasta vain positiivisessa valossa? Mitä otsikot ”Kiusaaja kertoo miksi kiusaa” tai ”Kiusaajalle pitää antaa anteeksi koska hänkin on vain ihminen”, herättäisivät ihmisissä? Ainakin kiusatut voisivat ottaa uutisoinnin melkoisena loukkauksena ihmisarvoaan kohtaan, toiset voisivat olla taas ymmärtäväisempiä.

Tutkielmaa tehdessä vahvistui entisestään, millainen valta medialla on suomalaisessa yhteiskunnassa asiassa kuin asiassa. Puhuttaisiinko kiusaajasta, saati kiusaamisesta näin paljon, jos sosiaalista mediaa ei olisi ollenkaan? Jos saisin itse vaikuttaa uutisoinnin sisältöön, toisin ehdottomasti esille enemmän kiusaajan näkökulmaa, jotta tulkinta tapahtuisi suoraan hänen näkemystensä perusteella. Olisi mielenkiintoista, millaisia kehyksiä löytyisi 148 artikkelille, jotka ovat vain ja ainoastaan kiusaajaa koskevia.

Vaikka Helsingin Sanomat on oiva ja kattava uutismedia, täydellinen se ei ole. Kiusaajasta uutisoidaan lähes auttamattoman yksipuolisesti ja tutkielman myötä syntyi kuva, että lukijoiden mielipiteet ja negatiiviset näkemykset vaikuttavat turhan paljon. Tulevaisuudessa olisi siis hienoa nähdä artikleita, jossa kiusaamista ja sen kitkemisen tuloksia käsitellään konkreettisesti ilman paikallaan polkemista.

Toivon, että tutkielma palvelee kaikkia niitä, jotka ovat kiinnostuneet kiusaajan roolista mediassa, mutta myös kiusaamisesta yleensä. Toivon mukaan se herättää kysymyksiä kiusaajan roolia kohtaan ja saa pohtimaan, millä tavalla asiaa käsitellään niin Helsingin Sanomissa kuin muissakin medioissa. Toivon myös, että kehykset antavat ymmärtää, että myös pienillä yksityiskohdilla on merkitystä uutisoinnin sävyn ja keinojen kannalta. Itselleni se oli kullanarvoinen huomio, kuten kerroin johtopäätöksissä.

Ihmiset eivät saa olla liian sokeita omille mielipiteilleen ja median laajalla pelikentällä on välillä hyvä astua oman mukavuusalueensa ulkopuolelle, mitä tulee kiusaajaan. On myös muistettava, ettei ole olemassa oikeaa tai väärää uutisointitapaa, vain erilaisia.

LÄHTEET

Haara, P. 2007. Eläköön erilaisuus? Tutkimus koulukiusaamisesta keskustelun teemana väkivallan ehkäisemiseen tähtäävissä opetustilaisuuksissa. Tampereen yliopisto. Pro-gradu-tutkielma. Viitattu 11.4.2017, <<https://tampub.uta.fi/bitstream/handle/10024/78408/gradu02126.pdf?sequence=1>>.

Holmberg-Kalenius, T. 2008. Elämää koulukiusaamisen jälkeen. Jyväskylä: Gummerus Kustannus Oy.

Jokinen, B. 2007. Kiusaaja keskellämme – kokemuksia ja selviytymistarinoita vaikeasta ihmissuhteesta. Juva: WS Bookwell Oy.

Kangas, J. 2016. Näkymätön ilmasto, näkyviä kuvia: Ilmastoriskin visualisointi ja kuvallinen kehystäminen Helsingin Sanomissa. Media & viestintä. Viitattu 20.3.2017, <<https://mediaviestinta.fi/blogi/nakymaton-ilmasto-nakyvia-kuvia-ilmastoriskin-visualisointi-ja-kuvallinen-kehystaminen-helsingin-sanomissa/>>.

Karvonen, E. 2000. Tulkintakehys (frame) ja kehystäminen. Media & viestintä. Viitattu 21.3.2017, <www.mediaviestinta.fi/arkisto/index.php/mv/article/viewFile/727/709>.

KiVa Koulu 2017a. Kiusaaminen koskettaa koko luokkaa. Viitattu 4.1.2017, <http://www.kivakoulu.fi/kiusaaminen_koskettaa_koko_luokkaa>.

KiVa Koulu 2017b. Mistä kiusaaminen johtuu. Viitattu 5.1.2017, <http://www.kivakoulu.fi/mista_kiusaaminen_johtuu>.

Kiviniemi, K. 2013. Duudsonit tiukkoina: Stop kiusaamiselle! Ilta-Sanomat. Viitattu 2.1.2017, <<http://www.iltasanomat.fi/viihde/art-2000000585496.html>>.

Mannerheimin Lastensuojeluliitto 2017a. Kiusaamisen yleisyys. Viitattu 2.1.2017, <<http://www.mll.fi/kasvattajille/kiusaamisen-ehkaisyminen/mita-kiusaaminen-on/kiusaamisen-yleisyyss/>>.

Mannerheimin Lastensuojeluliitto 2017b. Mitä kiusaaminen on? Viitattu 3.1.2017, <<http://www.mll.fi/kasvattajille/kiusaamisen-ehkaiseminen/mita-kiusaaminen-on/>>.

MTV 2013. Mistä tietää, että poika tykkää tytöstä? Pojat vastaavat! Viitattu 3.1.2017, <<http://www.mtv.fi/lifestyle/tunteet/artikkeli/mista-tietaa-etta-poika-tykkaa-tytosta-pojat-vastavat/3307070>>.

Opetus- ja kulttuuriministeriö 2008. Tutkimus: Kiusaaminen lisääntyy peruskoulun yläluokilla. Viitattu 2.1.2017, <http://80.248.162.139/OPM/Tiedotteet/2008/03/kiusaamisjulkaisu.html?lang=sv&extra_locale=fi>.

Polo, S. 2011. Narsisti esimiehenä – miten vapauduin työpaikkahelvetistä. Hämeenlinna: Minerva Kustannus Oy.

Puoltaja 2011. Nettikiusaaminen. Viitattu 10.4.2017, <<http://www.puoltaja.fi/yleinen/nettikiusaaminen/>>.

Puroila, A-M. 2002. Kohtaamisia päiväkotiarjessa – kehysanalyttinen näkökulma varhaiskasvatustyöhön. Oulun yliopisto. Väitöskirja. Oulu: Oulu University Press.

Rikosuhripäivystys 2017. Turvaohjeita nettiin. Viitattu 10.4.2017, <<http://www.riku.fi/fi/op-paat+ja+ohjeet/turvaohjeita+nettiin/>>.

Saari, S. 2016. Kuinka selvitä kiusaamisesta, laulaja Saara Aalto? Kirkko ja kaupunki. Viitattu 10.2.2017, <<https://www.kirkkojakaupunki.fi/-/kuinka-selvita-kiusaamisesta-laulaja-saara-aalto->>.

Saarikoski, H. 2006. Kateus, juoru, kiusaaminen – esseitä henkisestä yhteisöväkivallasta. Jyväskylä: Kustannusosakeyhtiö Nemo.

HELSINGIN SANOMIEN KIUUSAAMISTA KOSKEVAT ARTIKKELIT VUOSILTA 2013–2016 AIKAJÄRJESTYKSESSÄ KEHYKSINEEN

Nro	Päivä-määrä	Otsikko	Kategoria	Kehys
1	2.1.2013	Karjalainen: Stereotypiat halutaan pois koulukirjoista	Kotimaa	Syyllistävä/tuomitseva
2	24.1.2013	Koulukiusaaja on usein myös lintsaaja	Mielipide	Syyllistävä/tuomitseva
3	7.2.2013	Onko nettikiusaaminen yleistä?	Kotimaa/HS kysyi	Syyllistävä/tuomitseva
4	7.2.2013	Facebookissa kiusatut eivät saa apua	Kotimaa	Puolustava/toiveikas
5	8.2.2013	Reilu kielenkäyttö auttaa vähentämään kiusaamista	Pääkirjoitus	Syyllistävä/tuomitseva
6	14.3.2013	Koulukiusaamisen voi saada loppumaan	Mielipide	Puolustava/toiveikas
7	20.3.2013	Uskomaton murhenäytelmä	Kuukausiliite	Puolustava/toiveikas
8	9.4.2013	Kiusaaminen on osa kulttuuria	Mielipide	Syyllistävä/tuomitseva
9	9.4.2013	Aikuiset vähättelevät koulukiusaamista	Mielipide	Syyllistävä/tuomitseva
10	11.4.2013	Kiusaaja vaihtakoon koulua	Mielipide	Syyllistävä/tuomitseva
11	12.4.2013	Kiva kaveri saa turpiin	Mielipide	Syyllistävä/tuomitseva
12	21.10.2013	Lukiolaiset: Ruotsista mallia koulukiusaamisen estämiseen	Kotimaa	Vaativa
13	19.11.2013	Tervetuloa teinien maailmaan	Radio ja TV	Puolustava/toiveikas
14	10.12.2013	Kiusaamisesta puhutaan paljon, mutta siihen puututaan harvoin kunnolla	Mielipide	Syyllistävä/tuomitseva
15	18.1.2014	Tutkija: Kiusaava lapsi ei aina ole tahallaan ilkeä	Tiede	Puolustava/toiveikas
16	15.2.2014	Koulukiusaajan vanhempi: ota oppia yritysjohtajalta	Kolumni	Vaativa
17	3.3.2014	Kiusatuille kehitteillä jälkihoito-malli	Kotimaa	Puolustava/toiveikas
18	28.4.2014	Myös opettaja voi olla kiusaaja	Mielipide	Syyllistävä/tuomitseva
19	29.4.2014	Psykologian professori: Osa lapsista manipuloi jo tarhaiässä	Elämä	Puolustava/toiveikas
20	7.8.2014	Kiusaaminen tuhoaa mielenterveyden	Kotimaa	Syyllistävä/tuomitseva
21	16.8.2014	Kaikki kiusaaminen ei näy ulkopuolisille	Mielipide	Syyllistävä/tuomitseva
22	27.8.2014	Sovittelu auttaa lopettamaan koulukiusaamisen	Mielipide	Puolustava/toiveikas

23	27.8.2014	Kiusaajat piinaavat nuoria What-sAppissa	Elämä	Syylistävä/tuomitseva
24	2.9.2014	Vertaistukitoiminta auttaisi koulu-kiusattuja	Mielipide	Syylistävä/tuomitseva
25	2.9.2014	Sovittelu saattaa mitätöidä kiusatun tunteita	Mielipide	Syylistävä/tuomitseva
26	5.9.2014	Poliisi kolumnissaan: Kampanjoista huolimatta kiusaaminen rehottaa villinä	Kotimaa	Puolustava/toiveikas
27	6.9.2014	Opettajat puuttuvat kiusaamiseen	Mielipide	Puolustava/toiveikas
28	6.9.2014	Kiusaamisen vastustaja Juho Rätty nousi ilmiöksi: "Edelleen on pöllämystynyt olo"	Kotimaa	Puolustava/toiveikas
29	7.9.2014	Koulukiusaaminen sekoittaa myös aikuisen pään	Kolumni	Puolustava/toiveikas
30	8.10.2014	Todistin kiusaamista vuosia – nyt tiedän, mitä olisi pitänyt tehdä	Nyt	Selittävä/toteava
31	9.10.2014	Meeri Koutaniemi koulukiusaamisesta: "En voinut olla heittopussi"	Elämä	Selittävä/toteava
32	9.10.2014	Mitä tehdä, jos lapsi uhkailee itsemurhalla?	Elämä	Syylistävä/tuomitseva
33	10.10.2014	Koulukiusaamisesta keskustellaan tekopyhästi	Mielipide	Syylistävä/tuomitseva
34	11.10.2014	Kädetkö pystyyn kiusaamisen edessä?	Mielipide	Syylistävä/tuomitseva
35	20.10.2014	Nettikiusaajille jopa kaksi vuotta vankeutta Britanniassa	Ulkomaat	Syylistävä/tuomitseva
36	27.10.2014	Väitöskirjatutkija: Kiusaajan rankaiseminen on turhaa	HS Ilta	Puolustava/toiveikas
37	31.10.2014	Koulukiusaaminen pilaa minäkuvan	Mielipide	Syylistävä/tuomitseva
38	1.11.2014	HS:n lukijat kertovat: Lapsuuden yksinäisyys on portti syrjäytymiseen	Sunnuntai	Syylistävä/tuomitseva
39	5.11.2014	Tutkija: Lapsetkin manipuloivat – kiusaajien ja kiusattujen roolit syntyvät jo tarhassa	Elämä	Selittävä/toteava
40	3.12.2014	Rosa Meriläinen: Kiusatuksi joutuminen oli oma vikani	Elämä	Selittävä/toteava
41	20.12.2014	Mitä sellaista nuoret tekevät somessa, mistä ei voi kertoa vanhemmille?	Teknologia	Selittävä/toteava
42	4.1.2015	Nuorten pääsy terapiaan helpotui hieman	Kotimaa	Selittävä/toteava
43	21.1.2015	Espoon koululaiset pukisivat kiusaamisen estäjät huomioliiveihin	Kaupunki	Puolustava/toiveikas
44	29.1.2015	Kiusaaja sortuu huumeisiin kiusattua helpommin	Kotimaa	Selittävä/toteava

45	10.2.2015	"Miks on noin rumia ihmisiä?" – Karoliinaa kiusattiin kuusi vuotta	Nyt	Syyllistävä/tuomitseva
46	24.2.2015	Painajaismainen esikoisromaani kertoo, miksi koululainen ampuu	Kirja-arvostelu	Selittävä/toteava
47	22.3.2015	Nuorilla on kaksi maailmaa	Radio ja TV	Selittävä/toteava
48	26.3.2015	Koulukiusaajilleen haistatellut psykologi: "Kiusaaja voi olla todella hurmaava"	Elämä	Puolustava/toiveikas
49	7.4.2015	Koulukiusaaminen nousi esiin lasten ja nuorten elokuvakilpailussa	Kulttuuri	Moniselitteinen/luokittelematon
50	21.4.2015	Koulukiusaamiseen voisi tepsä empatian opettaminen	Kolumni	Selittävä/toteava
51	4.5.2015	Tutkimus: Kiusaaminen on lapsen mielenterveydelle suurempi uhka kuin väkivaltainen kohtelu	Hyvinvointi	Syyllistävä/tuomitseva
52	19.5.2015	Tavikset, suositut ja kiusatut – näin syntyy teinityttöjen sosiaalinen hierarkia	Elämä	Selittävä/toteava
53	29.5.2015	Sinnikäs Elisa Grönholm selätti dysfasian ja kirjoitti ylioppilaaksi	Elämä	Puolustava/toiveikas
54	3.6.2015	Lapset arvostavat koulua, harrastuksia ja turvaa	Kotimaa	Moniselitteinen/luokittelematon
55	16.6.2015	Etelä-Korean hallitus määräsi lasten kännyköihin valvontasovelluksen	Ulkomaat	Vaativa
56	6.8.2015	"Mutta kun muillakin on" – kiusatuksi joutumisen pelko ei saisi olla syy ostaa muotitavaroita lapsille	Elämä	Selittävä/toteava
57	7.8.2015	Teatteri: Nuorille tehdään joko helppoja klassikkonäytelmiä tai saarnaavia kiusaamistarinoita	Kulttuuri	Selittävä/toteava
58	9.8.2015	Kiusaajalle sosiaalinen media on kuin suuri koulupiha	Pääkirjoitus	Syyllistävä/tuomitseva
59	21.8.2015	Nettikiusaaminen hukkuu tilastoihin	Kotimaa	Selittävä/toteava
60	21.8.2015	Koulukiusaaminen siirtyi pihoilta nettiin – nyt kiusaaja seuraa kotiin asti	Kotimaa	Syyllistävä/tuomitseva
61	24.8.2015	Lastenpsykiatri Jari Sinkkonen: "Kiusaajan vastustaminen on liikaa vaadittu lapselta"	Kotimaa	Syyllistävä/tuomitseva
62	25.8.2015	Kiusaaminen ja löyhä kuri koulussa huolettavat HS:n kyselyyn vastanneita vanhempia – rehtori, opettaja ja koulukuraattori kommentoivat	Elämä	Selittävä/toteava
63	27.8.2015	Kiva koulu ei ole ihmelääke kiusaamiseen	Kaupunki	Selittävä/toteava

64	29.8.2015	Peruskoulun maailma on kiusatulle rankka	Mielipide	Syyllistävä/tuomitseva
65	21.9.2015	Pahat puheet vievät maineen ker-tojalta	Tiede	Selittävä/toteava
66	27.9.2015	Selviytyjä Jokelasta – Alviina Ala-metsä ei halua unohtaa koulusur-mia	Sunnuntai	Selittävä/toteava
67	5.10.2015	Prätkät pärähtivät koululle kitke-mään kiusaamista – kiertävä kampanja ensi kertaa Helsingissä	Kaupunki	Syyllistävä/tuomitseva
68	6.10.2015	Motoristit kitkevät kiusaamista	Kaupunki	Moniselitteinen/luokit-telematon
69	29.10.2015	Minunkin lapseni voi olla kiusaaja – älä pidä sitä omana tietonasi	Kolumni	Selittävä/toteava
70	3.11.2015	Kun koulussa ei ole kavereita, suosiota tavoitellaan netissä – vaikka valeprofiililla	Tiede	Moniselitteinen/luokit-telematon
71	9.11.2015	Koulukiusaaminen voi vinouttaa koko elämän – Kiusatulle raken-tuu vääränlainen identiteetti	Kotimaa	Syyllistävä/tuomitseva
72	10.11.2015	Helsinki miettii lisäkoulutusta työntekijöille sateenkaarinuorista – ”syytä kiusaamiseen etsitään joskus kiusatusta”	Kaupunki	Selittävä/toteava
73	18.11.2015	Koulukiusaaminen kaduttaa, sa-noo Duudsonien Jukka Hildén	Hyvinvointi	Puolustava/toiveikas
74	23.11.2015	ADHD-lääkkeitä syövät lapset joutuvat kiusatuiksi useammin kuin ikätoverinsa	Tiede	Selittävä/toteava
75	3.12.2015	Koulukiusaaminen muutti ohjaaja Arto Halosen	Elämä	Syyllistävä/tuomitseva
76	3.12.2015	Herkkyytensä vuoksi koulukiu-sattu näyttelijä: ”Kiusaamista ei-vät lopeta vanhemmat, vaan lap-set itse”	Elämä	Syyllistävä/tuomitseva
77	5.12.2015	Eija-Riitta Korholan tytärtä kiusat-tiin rankasti koulussa	Kuukausiliite	Syyllistävä/tuomitseva
78	14.12.2015	Haluammeko erakoitua?	Mielipide	Syyllistävä/tuomitseva
79	29.12.2015	Kiusatun lapsen äiti: ”Miksi Suo-messa saa vielä 2010-luvulla pol-kea törkeästi ihmis-oikeuksia?”	Mielipide	Syyllistävä/tuomitseva
80	29.1.2016	Pelitutkija kertoo, miksi verkossa trollataan, ja keitä ovat muita kiu-saavat ”etuoikeutetut kusipää”	Nyt	Syyllistävä/tuomitseva
81	3.2.2016	Sinä olet kaunis	Kotimaa	Puolustava/toiveikas
82	15.2.2016	Suomalainen kiusaamista vas-taan taisteleva ohjelma nousi ”in-ternetin etusivulle”	Nyt	Selittävä/toteava

83	13.3.2016	Esimiesten on otettava vastuuta kiusaamisesta	Mielipide	Syyllistävä/tuomitseva
84	18.3.2016	Nollatoleranssi koulukiusaamiseen	Mielipide	Selittävä/toteava
85	21.3.2016	Asiantuntija kannattaa kiusaajan passittamista toiseen kouluun – ”Voisi olla yksi keino kitkeä koulukiusaamista”	Elämä	Syyllistävä/tuomitseva
86	24.3.2016	Rasismi leimasi poikieni lapsuutta	Mielipide	Syyllistävä/tuomitseva
87	12.4.2016	Raportti: Suomalaisten lasten ja vanhempien suhde on hyvä – vanhempia huolestuttaa oma jakaminen	Elämä	Moniselitteinen/luokittelematon
88	13.6.2016	Kiusaajan voi ilmiäntä – Espoon kouluihin tulee postilaatikoita oppilaiden viesteille	Kaupunki	Syyllistävä/tuomitseva
89	14.6.2016	Koulukiusaamisesta puhuminen vaatii rohkeutta – Nuorten ideoima postilaatikko mahdollistaa Espoossa myös nimettömät ilmoitukset	Kaupunki	Syyllistävä/tuomitseva
90	16.6.2016	Liian moni opettaja sulkee silmänsä kiusaamiselta	Mielipide	Vaativa
91	17.6.2016	Kiusaajan vanhempienkin on kannettava vastuunsa	Mielipide	Vaativa
92	18.6.2016	Moni nuori on kertonut itsemurhaa-aikeistaan kaverille, mutta ei aikuiselle	Mielipide	Puolustava/toiveikas
93	18.6.2016	Kiusaaminen on ongelma kaikilla yhteiskunnassa	Mielipide	Syyllistävä/tuomitseva
94	20.6.2016	Koulukaverit voivat estää kiusaamisen	Mielipide	Puolustava/toiveikas
95	21.6.2016	Välinpitämättömyys koulukiusaamisesta maksaa	Mielipide	Vaativa
96	22.6.2016	Kiusattua on autettava aikuisenakin	Mielipide	Syyllistävä/tuomitseva
97	22.6.2016	Mahdollisuudet puuttua kiusaamiseen eivät ole Helsingissä tasapuoliset	Mielipide	Selittävä/toteava
98	8.7.2016	Kouluun liittyen kirjattiin alkuvuonna miltei sata rikosilmoitusta Helsingissä – ”Kiusaamista pitäisi tutkia entistä useammin vainoamisena”	Kaupunki	Syyllistävä/tuomitseva
99	15.7.2016	Kiusatusta tuli missi, jota solvataan	Ihmiset	Syyllistävä/tuomitseva
100	19.8.2016	Opri Vuori oli erilainen, ja siksi hän joutui kiusaamiskierteeseen	Kaupunki	Syyllistävä/tuomitseva

101	22.8.2016	Käräjätuomari vaatii kouluja ilmoittamaan yli 15-vuotiaat kiusaajat poliisille – ”Koulun henkilökunta ei saisi olla liian sinisilmäistä”	Kotimaa	Vaativa
102	24.8.2016	Alaikäisyys ei tee rikoksesta kiusaamista	Mielipide	Vaativa
103	25.8.2016	Koulukiusatun tarina sai teinitytön toimimaan – nyt tuhansien ihmisten Facebook-ryhmä auttaa vähävaraisia ja lohduttaa yksinäisiä	Elämä	Moniselitteinen/luokittelematon
104	31.8.2016	Viisi vinkkiä vanhemmille: Näin panet pisteen pienten lasten kiusaamiselle	Kotimaa	Selittävä/toteava
105	1.10.2016	Koulujen oppilashuollosta on muokattava toimiva kokonaisuus	Mielipide	Puolustava/toiveikas
106	4.10.2016	Hyvä kasvattaja opettaa lapselle myös empatiaa	Mielipide	Puolustava/toiveikas
107	15.10.2016	Kaksi peruskoululaista mielipidekirjoituksessa: Määrääkö ihonväri ihmisen kohtelun?	Mielipide	Vaativa
108	17.10.2016	Oppilaan kuvaama video herätti keskustelun opettajien yksityisyydestä – HS kysyi asiantuntijoilta: saako luokassa kuvata?	Kotimaa	Selittävä/toteava
109	18.10.2016	Työrauhan vieminen on koulukiusaamista	Mielipide	Vaativa
110	19.10.2016	Kovempi kuri ei toisi rauhaa kouluihin	Kolumni	Syyllistävä/tuomitseva
111	19.10.2016	Luokassa salaa kuvattujen videoiden lataaminen nettiin ei voi olla oikein	Mielipide	Syyllistävä/tuomitseva
112	24.10.2016	Miksi lynkkaamme koulukiusaajat tuosta vain, kun aikuisenkin syyllisyys on ensin todistettava?	Mielipide	Puolustava/toiveikas
113	24.10.2016	Oppilas hakkaa koulutoverin, mutta apua hän ei saa – ja taas seuraavana päivänä jonkun on ehdittävä nyrkin eteen	Mielipide	Syyllistävä/tuomitseva
114	25.10.2016	Asiantuntija: Jämäkkää lasta ei kiusata niin helposti – testaa, kasvataatko lapsestasi liian kiltin	Elämä	Selittävä/toteava
115	27.10.2016	Valvontakamera veisi luottamuksen	Mielipide	Moniselitteinen/luokittelematon
116	28.10.2016	Mannerheim oli ADHD-oireinen reppana ja koulukiusaaja – lopulta kolme asiaa muutti hänen elämänsä suunnan	Kulttuuri	Selittävä/toteava

117	30.10.2016	Kiusaaja piinasi minua yläasteella, eikä kukaan välittänyt siitä, että jäin tyhjän päälle	Mielipide	Syyllistävä/tuomitseva
118	30.10.2016	"Tunnen päivittäin huonoa omaatuntoa", "Kunpa saisin pulloitettua tuon nuoren kuplivan naurun" – Opettajat kertovat HS:lle päiväkirjoissaan, millaista heidän arkensa kouluissa on	Kotimaa	Selittävä/toteava
119	1.11.2016	Koulukiusaamisen vähentäminen vaatii laadukasta perhetyötä	Mielipide	Selittävä/toteava
120	2.11.2016	"Vaatteet ovat myös osa persoonallisuutta"	Lasten uutiset	Selittävä/toteava
121	2.11.2016	Psykologian professori mielipidesivulla: Pojat eivät ole koulussa tasa-arvoisia tyttöjen kanssa	Mielipide	Selittävä/toteava
122	3.11.2016	Ajauhin kiusaajaksi, koska koulu ei tarjonnut haastetta	Mielipide	Selittävä/toteava
123	3.11.2016	Apua on tarjottava sekä kiusatulle että kiusaajalle	Mielipide	Vaativa
124	3.11.2016	Lasten ja nuorten kirjallisuuden Finlandia-ehdokkaat pohtivat kiusaamista, sukupuolen korjaamista ja monikulttuurista Suomea	Kulttuuri	Moniselitteinen/luokittelematon
125	7.11.2016	Pekka Töpöhännän ystävät opettavat, kuinka ihmisen vaihtamiseen pitää suhtautua	Kolumni	Puolustava/toiveikas
126	8.11.2016	Mitä tehdä, kun teini raivoaa tai kieltäytyy keskustelemasta? Testaa, osaatko toimia oikein nuoren kriiseissä	Elämä	Selittävä/toteava
127	14.11.2016	Koulusurman valmistelusta syytetty nainen: "Se oli sellainen harastus mulle"	Kaupunki	Selittävä/toteava
128	18.11.2016	Lakialoite koulukiusaajan siirrostä toiseen kouluun etenee – opettajien etujärjestö ei innostu	Kotimaa	Vaativa
129	19.11.2016	Kiusaamisen kitkeminen on ryhmätyötä	Pääkirjoitus	Vaativa
130	20.11.2016	Rehtorille tulisi antaa oikeus siirtää oppilas tilapäisesti	Mielipide	Vaativa
131	21.11.2016	Kiusaamisvillitys Töölössä: Ala-asteen oppilaat yrittävät saada opettajat raivostumaan – "Josko saisi hyvän patkän filmattua"	Kaupunki	Selittävä/toteava
132	25.11.2016	Kiusaajan rankaiseminen usein vain pahentaa ongelmaa	Mielipide	Puolustava/toiveikas
133	25.11.2016	Kun ope ragee somevideolla	Lasten uutiset	Syyllistävä/tuomitseva

134	25.11.2016	Vanhemmat kasvattavat, opettajat opettavat	Mielipide	Moniselitteinen/luokittelematon
135	25.11.2016	Häiriköivät oppilaat kuriin vai oppimaan uutta?	Mielipide	Selittävä/toteava
136	28.11.2016	Näin kasvatat empaattisen ja hyväkäytöksisen lapsen, joka ei kiusaa	Elämä	Selittävä/toteava
137	28.11.2016	Siviilipalvelusmiehiä koulukummeiksi	Mielipide	Puolustava/toiveikas
138	1.12.2016	Viihtyvyyden edistäminen ei yksin ehkäise kiusaamista	Mielipide	Selittävä/toteava
139	1.12.2016	Kiusatuksi tulemista pidettiin omana syynä – poikamme empaattisuus ärsytti jopa aikuisia	Mielipide	Syyllistävä/tuomitseva
140	1.12.2016	Puutu kiusaamiseen – helpotat monen oloa	Päivän lehti	Selittävä/toteava
141	1.12.2016	Tämä lasten nettielämästä pitää ainakin tietää, kertoo mediakouluttaja	Elämä	Selittävä/toteava
142	1.12.2016	Poikani joutui Duudsoneilta kopioidun jekun kohteeksi – oli sairaana kaksi päivää	Mielipide	Syyllistävä/tuomitseva
143	2.12.2016	Kiusaamisesta rankaiseminen lisää lasten syrjäytymisriskiä	Kulttuuri	Puolustava/toiveikas
144	4.12.2016	Aikuisen on puututtava kiusaamiseen	Päivän lehti	Vaativa
145	5.12.2016	Lapseni on taas oma iloinen itsensä – kiusaajakin pääsi irti roolistaan	Mielipide	Puolustava/toiveikas
146	8.12.2016	Poikamme päätti kestää kiusaamisen ja homottelun – vanhojen tanssien jälkeen hän viimein romahti	Mielipide	Syyllistävä/tuomitseva
147	8.12.2016	Kiusatun ja kiusaajan roolit eivät ole aina mustavalkoiset, sanoo psykologi – pitäisikö kiusaaja siirtää toiseen kouluun?	Kotimaa	Selittävä/toteava
148	18.12.2016	Saara Aalto ja Mannerheimia yhdistää sama menestyksen salaisuus	Kolumni	Selittävä/toteava